

T.C.
UFUK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI
ÇOCUK SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ PROGRAMI

**12-18 YAŞ ADÖLESLANLARDA İNTERNET VE SOSYAL MEDYA
BAĞIMLILIK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ**

AYDIN AVCI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ANKARA

2024

T.C.
UFUK ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
HEMŞİRELİK ANABİLİM DALI
ÇOCUK SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ PROGRAMI

**12-18 YAŞ ADÖLESLANLARDA İNTERNET VE SOSYAL MEDYA
BAĞIMLILIK DÜZEYLERİNİN BELİRLENMESİ**

AYDIN AVCI

TEZ DANIŞMANI
DR. ÖĞR. ÜYESİ AYŞE SEVİM ÜNAL

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ANKARA
2024

KABUL VE ONAY

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Ufuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullardan birine göre saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

(X)Tezimin/Raporumu 2 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürecin sonunda uzatma izin başvurusunda bulunmadığım takdirde, tezimin /raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

25.03.2024

AYDIN AVCI

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans sürecimde her daim desteğini esirgemeyen ve beni hem akademik hem de sosyal konularda geliştiren Sayın Danışmanım Lefke Avrupa Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu (Türkçe) Bölüm Başkanı Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Sevim ÜNAL'a,

Bugünlere gelmemde emeklerini ve sevgilerini benden esirgemeyen annem, babam, kardeşlerim, halam ve bütün aile üyelerime,

Bana her daim destek veren ve yanımda olan arkadaşlarım ve dostlarıma,

Teşekkürü bir borç bilirim.

ÖZET

AVCI, Aydın. 12-18 Yaş Adölesanlarda İnternet ve Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Belirlenmesi, Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 2024. Çalışma kesitsel ve tanımlayıcı özellikte olup, 12-18 yaş bireylerin sosyal medya bağımlılık ve internet bağımlılık düzeylerini belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırma verileri Eylül-Aralık 2023 tarihleri arasında toplanmış olup katılımcılar yüz yüze anket yöntemiyle, 1407 öğrenciden oluşmaktadır. Verilerin toplanmasında sosyodemografik veriler ve literatür doğrultusunda hazırlanan sorular, aynı zamanda ergenler için sosyal medya bağımlılık ölçeği ve ergenler için internet bağımlılık ölçekleri kullanılmıştır. Analizler IBM SPSS Statistics 22 programında; tanımlayıcı istatistikler, kategorik veriler için yüzde (%) ve sayı (n) kullanılmıştır, nicel veriler için ise standart sapma ve ortalama değerleri, çarpıklık, basıklık, maksimum ve minimum değerler incelenmiştir. İki grup ortalamalarını karşılaştırmak amacıyla Independent Sample T Test ve ikiden fazla grup ortalamasının karşılaştırılması için One Way ANOVA testi uygulanmıştır. Nicel tipteki değişkenler ve ölçek puanları arasındaki ilişkilerin incelenmesi amacıyla Pearson Korelasyon Analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda; nitelikli okullarda ve ortaokullarda sosyal medya ve internet bağımlılığı daha düşük çıkarken puansız öğrenci alan liselerde daha yüksek çıkmıştır. Sosyal medya ve internet bağımlılığının en fazla olduğu ilçe Çankaya olurken bağımlılığın en az olduğu ilçe Altındağ olarak bulunmuştur. Günlük internet kullanımı ve sosyal medya süresi; internet ve sosyal medya bağımlılığını ileri derecede arttırmaktır. Adölesanların güvenli internet kullanım durumu ve hemşirelerden sosyal medya ve internet bağımlılığı konusunda destek istemelerine göre; ergenler için sosyal medya ölçeği ve ergenler için internet bağımlılık ölçeği puanları bakımından anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Sonuçlar doğrultusunda sosyal medya ve internet bağımlılığı konusunda büyük riskler altında bulunan 12-18 yaş grubu adölesan bireylerin; sosyal medya ve internet bağımlılığı konusunda desteklenmesi, riskler açısından değerlendirmelere tabi tutulması ve hemşireler için görev kadrolarının oluşturulması önerilmektedir.

Anahtar Sözcükler: Adölesan, Pediatri Hemşireliği, İnternet Bağımlılığı, sosyal Medya Bağımlılığı.

ABSTRACT

AVCI, Aydın. Determination of Internet and Social Media Addiction Levels in Adolescents Aged 12-18 Years, Master's Thesis, Ankara, 2024.

The study was cross-sectional and descriptive and was conducted to determine the social media addiction and internet addiction levels of individuals aged 12-18. The research data were collected between September and December 2023, and the participants consisted of 1407 students by face-to-face survey method. The questions were prepared in line with sociodemographic data and literature, as well as the social media addiction scale for adolescents and the internet addiction scale for adolescents were used to collect the data. Analyzes were evaluated with appropriate statistical methods in IBM SPSS Statistics 22 program. For descriptive statistics, Categorical data were examined in percentage (%) and number (n) and quantitative data were examined in standard deviation values and mean skewness, kurtosis, maximum and minimum values. Independent Sample T Test was used to compare the means of two groups and One Way ANOVA test was applied to compare the means of more than two groups. Pearson Correlation Analysis was performed to examine the relationships between quantitative variables and scale scores. As a result of the research, while social media and internet addiction is lower in qualified schools and secondary schools, it is higher in high schools that accept students without scores. While the district with the highest social media and internet addiction was Çankaya, it was found least in Altındağ district. Daily internet use and social media time significantly increases internet and social media addiction. According to the students' safe internet usage status and their request for support from nurses regarding social media and internet addiction; A significant difference was found in terms of scores on the social media scale for adolescents and the internet addiction scale for adolescents. In line with the results, adolescent individuals between the ages of 12-18, who are at great risk of social media and internet addiction; It is recommended that nurses be supported in social media and internet addiction, evaluated in terms of risks, and that staff positions be created for nurses.

Key Words: Adolescent, Pediatric Nurses, Internet Addiction, Social Media Addiction.

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

KABUL VE ONAY	i
BİLDİRİM	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER DİZİNİ	vi
SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ.....	ix
ÇİZELGELER DİZİNİ	x
ŞEKİLLER DİZİNİ	xii
1. PROBLEM TANIMI VE ÖNEMİ	1
1.1. AMAÇ	2
1.2. ARAŞTIRMA SORULARI.....	3
2. GENEL BİLGİLER	4
2.1. ERGENLİK	4
2.2. BAĞIMLILIK	4
2.3. DAVRANIŞ BAĞIMLILIĞI	5
2.4. İNTERNET KAVRAMI	5
2.5. İNTERNET BAĞIMLILIĞI.....	5
2.6. SOSYAL MEDYA KAVRAMI.....	6
2.7. ÜLKEMİZDE VE DÜNYADA YAYGIN KULLANILAN SOSYAL MEDYA UYGULAMALARI	7
2.7.1. TikTok.....	8
2.7.2. YouTube	8
2.7.3. Facebook.....	8
2.7.4. WhatsApp	9

2.7.5. Instagram	9
2.7.6. Line	9
2.7.7. Twitter	10
2.7.8. Telegram	10
2.7.9. Snapchat.....	10
2.8. ADÖLESAN DÖNEMDE SOSYAL MEDYA KULLANIM SEBEPLERİ	11
2.9. SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI	11
2.10. SOSYAL MEDYA VE İNTERNET BAĞIMLILIĞINI ÖNLEME VE MÜDAHALE DE ÇOCUK SAĞLIĞI HEMŞİRESİNİN ROLÜ	12
2.11. OKUL SAĞLIĞI HEMŞİRELİĞİ	13
2.12. İNTERNET VE SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞINI ÖNLEMeye YÖNELİK ÖNERİLER.....	15
3. GEREÇ VE YÖNTEM	17
3.1. ARAŞTIRMANIN TİPİ	17
3.2. ARAŞTIRMANIN YAPILDIĞI YER VE ZAMAN.....	17
3.3. EVREN	18
3.4. ÖRNEKLEM	19
3.5. VERİLERİN TOPLANMASI.....	21
3.5.1. Veri Toplama Araçları	21
3.5.2. Veri Toplama Araçlarının Uygulanması.....	22
3.6. VERİLERİN ANALİZİ	23
3.7. ARAŞTIRMANIN ETİK YÖNLERİ	23
3.8. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI.....	24
4. BULGULAR	25
5. TARTIŞMA.....	48
6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER	59
6.1. SONUÇLAR.....	59

6.2. ÖNERİLER	60
KAYNAKÇA.....	61
EKLER.....	72
EK-1. SOSYODEMOGRAFİK BİLGİ FORMU	72
EK-2. ERGENLER İÇİN SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI ÖLÇEĞİ	74
EK-3. ERGENLER İÇİN İNTERNET BAĞIMLILIĞI ÖLÇEĞİ.....	75
EK-4. ETİK KURUL İZNİ	76
EK-5. ANKARA İL MİLLİ EĞİTİM İZNİ	77
EK-6. ÖLÇEK KULLANIM İZNİ	78
EK-7. VELİ ONAM MEKTUBU	79
EK-8. BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU	80
ÖZGEÇMİŞ.....	81

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

Simgeler

Açıklamalar

%	:Yüzde
d	: Örneklem hatası
N	: Evren kişi sayısı
n	: Örneklem büyüklüğü
p	: İncelenen olayın görülüş sıklığı
t	: %95 anlamlılık düzeyinde 1.96 alınmıştır.
q	: İncelenen olayın görülmeyiş sıklığı: 1-p
<	: Küçüktür işareti
>	: Büyüktür işareti
±	: Artı-eksi işareti
X	: Aritmetik ortalama
SS	: Standart sapma
S	: Scheffe Testi
r	: Korelasyon Katsayısı
T	: Tamphane T2 testi

Kısaltmalar

Açıklamalar

COVID-19	: Yeni Koronavirüs Hastalığı
DSÖ	: Dünya Sağlık Örgütü
DSM-V	: Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı
ESMBÖ	: Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği
EİİBÖ	: Ergenler İçin İnternet Bağımlılığı Ölçeği
HBT	: Hanehalkı Bilişim Teknolojileri
SPSS	: Statistical Package for Social Sciences

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 3.1. Araştırmanın yürütüldüğü ilçelerde yer alan okulların öğrenci sayısı, örneklemeye alınan öğrenci sayısı ve okul hemşiresi mevcudiyetini gösteren şema.....	18
Çizelge 4.1. Adölesanların demografik bilgilerine göre dağılımları (n:1407).....	25
Çizelge 4.2. Adölesanların aile ve ebeveyn demografik bilgilerine ilişkin tanımlayıcı istatistiklerin incelenmesi (n:1407).....	26
Çizelge 4.3. Adölesanların ebeveyn teknolojik cihaz kullanımı ve yaş bilgilerine ilişkin tanımlayıcı istatistiklerin incelenmesi (n=1407).....	27
Çizelge 4.4. Adölesanların internet ve sosyal medya kullanımına ilişkin tanımlayıcı istatistiklerin incelenmesi (n:1407).....	28
Çizelge 4.5. İlçelerin; adölesan demografik verileri, internet ve sosyal medya kullanımına ilişkin tanımlayıcı istatistiklerin incelenmesi (n:1407).....	30
Çizelge 4.6. Adölesanların ölçeklere verdikleri yanıtlara ilişkin tanımlayıcı istatistiklerin incelenmesi	36
Çizelge 4.7. Adölesanların ölçeklere verdiği cevapların güvenirlik analizi sonuçlarının incelenmesi.....	38
Çizelge 4.8. Ölçek puanları arasındaki ilişkinin ve yaş ile ölçek puanları arasındaki ilişkilerin incelenmesi.....	38
Çizelge 4.9. Adölesanların cinsiyet özelliklerine göre ölçek puanları bakımından incelenmesi	39
Çizelge 4.10. Adölesanların okul özelliklerine göre ölçek puanları bakımından incelenmesi.....	40
Çizelge 4.11. Adölesanların bulundukları ilçeye ve ilçe internet erişimi etkileme durumu göre ölçek puanları bakımından incelenmesi.....	41
Çizelge 4.12. Adölesanların anne-baba eğitim durumuna göre ölçek puanları bakımından incelenmesi.....	43
Çizelge 4.13. Adölesanların gelir düzeyine göre ölçek puanları bakımından incelenmesi.....	44
Çizelge 4.14. Adölesanların günlük internet kullanımı süresi ve sosyal medya uygulamasında geçirilen zamana göre ölçek puanları bakımından incelenmesi.....	45

Çizelge 4.15. Adölesanların evlerinde güvenli internet olma durumuna göre ölçek puanları bakımından incelenmesi	46
Çizelge 4.16. Adölesanların sosyal medya ve internet bağımlılığında hemşirelerden destek isteme durumuna göre ölçek puanları bakımından incelenmesi	47

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 2.1. We are social. Sosyal uygulamaları kullanarak geçirilen zaman.....	7
Şekil 3.1. Katılımcıların araştırmaya dahil edilme sürecini içeren şema.....	20

1. PROBLEM TANIMI VE ÖNEMİ

21. yüzyılda artan teknolojik cihazlar ve internet kullanımı; psikolojik, sosyal ve fiziksel sorunları beraberinde getirdiği litaretür tarafından ortaya konmakla beraber, teknolojinin ve internetin aşırı kullanımı insanlara yeni sosyal medya perspektifleri açmış, fazla kullanımı beraberinde birçok soruna sebep olmuştur. Bu sorunlar arasında; Ruhsal Bozuklukların Tanısal ve İstatistiksel El Kitabı (DSM-5) tarafında bağımlılıklar adı altında sınıflandırılan; teknoloji bağımlılığı, internet bağımlılığı ve sosyal medya bağımlılığı sayılabilir.¹

Dünya Sağlık Örgütüne (DSÖ) göre dünya üzerinde yaklaşık 1.2 milyar adölesan nüfusu bulunmaktadır. Çocukluk çağından sonra görülen ve bir kimlik kazanımı olarak değerlendirilen ergenlik, kimlik oluşumunda; ebeveynleri, öğretmenleri ve arkadaşları adölesan bireyin hayatında rol model olabilmektedir. Bu dönemin sağlıklı geçirilmemesi adölesan bireyi teknolojik ürünler kullanımına yöneltebilmekte ve yalnızlık, sosyal destek eksikliği, ders başarısındaki bozulmalar, aile ilişkisindeki problemler adölesan bireylerde sosyal medya ve internet bağımlılığı gelişme riskini artırmaktadır.²

Adölesan bireyler dünyanın birçok yerinde internet ve sosyal medya bağımlılığı ile mücadele etmektedir. London School of Economics (Londra Ekonomi Okulu) tarafından 2020 yılında çevrimiçi yapılan çalışmada 19 Avrupa ülkesindeki verilere göre; adölesanların akıllı telefonları, internete girmek için günlük ve neredeyse her zaman kullandıklarını bildirmektedir.³ Amerikalı 13-17 yaş arası gençlerin %95'inin bir akıllı telefon kullandıkları ve %45'i sürekli olarak internette gezinmektedir. Aynı zaman da YouTube, Instagram ve Snapchat en popüler çevrimiçi sosyal medya ağları olurken Facebook'un popülerliğini yitirdiği görülmektedir.⁴ İtalya'da 2019 yılında yayınlanan Ulusal İstatistik Kurumu (ISTAT) (Istituto Nazionale Di Statistica) raporuna göre; 11-17 yaş arası bireylerin %85.8'inin düzenli olarak akıllı telefon kullandığı ve internet erişimi %72'sini akıllı telefonlar üzerinden gerçekleştirdiği bildirilmiştir.⁵

Türkiye'de; TÜİK'in yapmış olduğu Hanehalkı Bilişim Teknolojileri Kullanımı (HBT) araştırması kapsamında; 16-24 yaş arasındaki neslin internet kullanım oranı 2019 yılında %75.3 iken 2022 yılında bu oran %96.6 olarak her geçen yıl artarak ilerlemiştir.

Aynı araştırmada Türkiye’deki bireylerin internet ortamında en fazla sosyal medyada zaman geçirdikleri, en sık kullanılan sosyal medya platformunun %82 ile WhatsApp olduğu, WhatsApp uygulamasını sırasıyla %67.2 ile YouTube ve %57.6 ile Instagram uygulamalarının takip ettiği bildirilmiştir.^{6,7}

Sosyal medya ve internet bağımlılığında adölesan bireyler çok çeşitli risklere maruz kalabilir. Sosyal medyada adölesanlar daha savunmasızdır ve madde bağımlılığı, şiddet veya cinsel davranışlar da dahil olmak üzere riskli davranışlar sergileyebilirler. Öte yandan sosyal medya ve internetin hemen hemen her evde bulunmasının özellikle Covid-19 sonrası karantina uygulamasında adölesan bireylerin sosyal medya ve internet bağımlılığını arttırdığı belirtilmiştir.⁵

Hemşireler adölesan bireylerin sağlığının korunması ve geliştirilmesi noktasında diğer sağlık ekibi üyeleriyle ortak hareket eden aynı zamanda farklı disiplinlerden de yararlanan bir meslek grubudur. Özellikle okul sağlığı hemşirelerinin bu konuda çok aktif rolleri vardır. Okul sağlığı hemşireleri adölesan bireylere doğru sosyal medya kullanımı, sosyal medyanın olumsuz ve olumlu özelliklerinin benimsenmesi, sosyal medya bağımlılığı ve internet bağımlılığının riskleri, olası zararları konusunda eğitim, danışmanlık ve rehabilite etme konusunda aktif rol alırlar. Bu konuda hemşireler adölesan bireylere yeni hobi alanlarının oluşturulması, sportif aktivitelere katılımın sağlanması, ilgi alanlarına uygun sosyal becerilere yönlendirilmesinde ve uygun baş etme stratejilerinin kazandırılmasında adölesan bireylere yönelik hemşirelik girişimlerinde bulunabilirler.⁸ Ancak literatürde hemşirelerin internet ve sosyal medya bağımlılığı konusunda adölesanlar üzerine yapılan çalışmaları çok sınırlı olup, kesitsel ve tanımlayıcı tipte etki boyutu bildirilmemiştir. Hemşirelerin adölesanlarda internet ve sosyal medya bağımlılığı konusunda kanıt düzeyi yüksek çalışmalara ihtiyaç vardır.

1.1. AMAÇ

Bu araştırma, 12-18 yaş adölesanların internet ve sosyal medya bağımlılık düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

1.2. ARAşTIRMA SORULARI

1. Adölesan bireylerin internet ve sosyal medya bağımlılık düzeyleri yüksek midir?
2. İnternet bağımlılığı ve sosyal medya bağımlılığı arasında bir ilişki var mıdır?
3. Adölesan bireylerin internet ve sosyal medya bağımlılık düzeyleri cinsiyet gruplarına göre farklılaşmakta mıdır?
4. Adölesan bireylerin internet ve sosyal medya bağımlılık düzeyleri eğitim görölen okul gruplarına göre farklılaşmakta mıdır?

2. GENEL BİLGİLER

2.1. ERGENLİK

Temel olarak 12-18 yaş arasını kapsayan ergenlik, yeni sosyal davranışların ortaya çıktığı ve bağımsızlığın arttığı bir dönem olarak binilir.⁹ Ergenlik süreci karmaşık olmakla beraber birçok farklı sosyal, psikolojik, fizyolojik ve hormonal değişimi içerir.¹⁰ Ergenlik döneminin zamanı kişiler arasında farklılık gösterse de temel süreçler bütün sağlıklı insanlar için aynıdır.¹¹ Metabolik aktivitelerin artması, yağ ve kas yapısındaki değişimler, meme ve genital organlardaki değişiklikler, sekonder cinsiyet özelliklerinin ortaya çıkması ve sayısız fiziksel ve metabolik değişimi fizyolojik değişimler arasında sayabiliriz. Aynı zamanda adölesan bireyin sosyal açıdan yetişkin rolleri ve sorumlulukları kazanması, duygusal ve bilişsel süreçlerdeki değişiklikler, eğitim ve mesleki alandaki başarılarının yanı sıra ebeveyne olan bağımlılığın azalması, görece daha bağımsız bir birey konumuna gelmesi, adölesan bireyin genç yetişkinliğe doğru ilerlediğini gösterir. Birey için son derece karmaşık olan bu sürecin iyi bilinmesi ve gerekli desteklerin toplum ve çevresi tarafından sağlanması son derece önem arz etmektedir.¹²

2.2. BAĞIMLILIK

Bağımlılık; beynin, genetiğin, çevresel faktörlerin ve bireyin deneyimlerinin karmaşık etkileşimini içeren kronik, tedavi edilebilir tıbbi bir hastalıktır. Bağımlılık, kişinin psikolojik ve fiziksel açılarından bireye zarar verdiği göz önünde olduğu halde bir nesneye, objeye, maddeye, bireye veya varlığa karşı duyulan istek arzusu olarak tanımlanabilir. Bireyler genellikle bağımlılık yapıcı etkene ilk maruz kaldıklarında; stresi azaltma, kaygıyı giderme ve mutlu hissetmek amacıyla başvururlar. Bağımlılık etkenine ilk kez maruz kalmak hemen bağımlılık oluşturmaz, zaman içinde kişinin sürekli ve düzenli etkene maruz kalması, kişinin ilişkilerindeki bozulmalar, sosyal becerilerindeki azalmalar kişinin bağımlılık etkeni tarafından kötü yönden etkilendiğinin göstergesi sayılır.^{13,14}

2.3. DAVRANIŞ BAĞIMLILIĞI

Davranış bağımlılığı: kişinin hem çevresine hem de kendisine zarar veren davranışlara engel olamama durumudur. Sosyal medya ve internet bağımlılığı davranış bağımlılığının bir alt başlığı olan dijital bağımlılık adı altında sınıflandırılmaktadır. Dijital bağımlılık herhangi bir maddenin vücuda alımı olmayıp makine ve insan etkileşimine dayalı bir bağımlılık türüdür. İnternet ve sosyal medya bağımlılığında birey TV bağımlılığında olduğu gibi pasif değil aktif durumdadır.^{15,16}

2.4. İNTERNET KAVRAMI

İnternetin ilk kez 1969 yılında Amerika Savunma Bakanlığı tarafından kurulan ARPANet (Advanced Research Projects Agency Network) ile başladığı görülmektedir. ARPANet bir askeri proje olarak başlamış olup, ilerleyen süreçte aynı ağ üzerinden geliştirilen Transmission Control Protocol/Internet Protocol (TCP/IP) 1983 yılında ARPANet üzerinden kullanımı başlamıştır. İlk internet yapısal ağı ise National Science Foundation (NSFNet) aracılığı ile 1986 yılından gerçekleştirilmiştir. Tanım itibariyle internet; birden fazla bilgisayarın TCP/IP protokolüyle birbirine bağlayan sürekli gelişim gösteren bir ağıdır. İnternet sayesinde bilgiye; ucuz, kolay ve güvenli ulaşım sağlıyor olmak insan yaşamını kolaylaştırmanın yanında, hayatımızı birçok farklı yönleriyle etkilemekte olup tanımlaması kişiler tarafından zor ama etkilerini görmek ve hissetmek açısından son derece kolaydır.¹⁷

2.5. İNTERNET BAĞIMLILIĞI

İnternet farklı yaş grupları için hayatımızın ayrılmaz bir olgusu haline gelmiştir. İnternet bağımlılığı kavramı ilk kez 1996 yılında psikiyatrist ve psikofarmakoloji uzmanı olan Doktor Ivan Goldberg tarafından tanımlanmıştır. Goldberg 1998 yılında tanımı yenileyip “internet bağımlılığı” ve “patolojik bilgisayar kullanımı” kavramlarını kullanarak belirtilerini açıklamıştır.¹⁸ İnternetin aşırı ve sorunlu kullanımı DSM-V de davranışsal bağımlılık türleri arasında “Conditions for Further Study” (İleri Araştırmalar

için Koşullar) başlıklı bölümünde listelenmiştir.¹⁹ DSM-V tanı kriterlerine göre bireyin belirtilen dokuz tanı kriterinden beşini sağlaması tanı konması ile karakterizedir.

- 1.Meşguliyet,
- 2.Geri çekilme,
- 3.Tolerans,
- 4.Başarısız azaltma veya durdurma girişimleri,
- 5.Diğer aktivitelerden vazgeçme,
- 6.Sorunlara rağmen devam etme,
- 7.Aldatma,
8. Ruh hali değişikliği, ilişkilerin ve kariyer fırsatlarının riski veya kaybı,
- 9.Kontrolün bozulması, olumsuz sonuçlara rağmen devam etme kriterlerini kapsamaktadır.²⁰

İnternet bağımlılığı her yaş grubu için bir risk kabul edilse de en çok çocukları ve adölesanları etkilediği bir gerçektir. Bir kimlik arayışı içindeki adölesanların sanal ortamda kendini ifade etmesi, diğer bireylerle iletişim kurması, sosyalleşmesi, eğlenme ve öğrenme aktiviteleri açısından gerekli bir araç olmakla beraber fazla kullanımı internet bağımlılığı insidansını tüm dünyada artırmaktadır.¹⁹

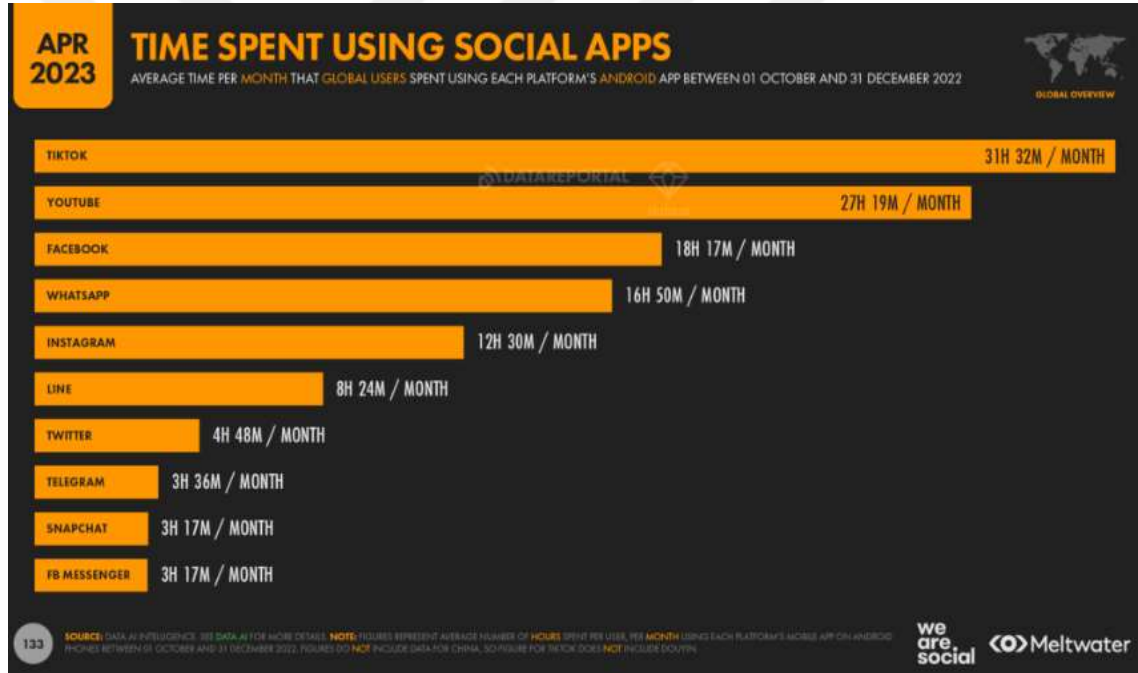
2.6. SOSYAL MEDYA KAVRAMI

Sosyal medya interneti kullanarak bireylerin; fikirlerini, düşüncelerini, tecrübelerini, bilgilerini paylaşmayı ve içerik üretmelerini sağlayan bir platformdur. Bireylerin internet aracılığıyla yazdıkları yazıların, video ve fotoğrafları ve diğer materyallerin yaşadığı toplum ve yabancı kişilerle paylaştığı; içeriğini kullanıcıların oluşturduğu herhangi bir bireyin içerik yaratabildiği, yorum yapabildiği ve katkı sağladığı geleneksel medyadan çok daha farklı bir platformdur. Sosyal medya platformlarında ses, video,

resim ve metinler paylaşılarak kişilerin medyayı daha aktif kullanım olanağı sağlanmaktadır. Sosyal medyadan; iletişim aracı, sanal sosyal dünya, yayın platformu ve aynı zaman da bir meslek olarak bahsetmek mümkündür.^{21,22}

2.7. ÜLKEMİZDE VE DÜNYADA YAYGIN KULLANILAN SOSYAL MEDYA UYGULAMALARI

Birçok sosyal medya uygulaması bulunmakla beraber en çok zaman harcanan sosyal medya uygulamaları We Are Social'ın Nisan 2023 yılında yayınladığı rapora göre; en çok Tiktok kullanılırken Tiktok'u; Youtube, Facebook, Whatsapp, Instagram, Line, Twitter, Telegram, Snapchat ve FB Messenger uygulamaları takip etmektedir.²³

Şekil 2.1. We are social. Sosyal uygulamaları kullanarak geçirilen zaman

Kaynak: <https://wearesocial.com/sg/blog/2023/04/the-global-state-of-digital-in-april-2023/> (Erişim tarihi: 12.09.2023)

2.7.1. TikTok

2016 Eylül ayından Zhang Yiming tarafından kurulan TikTok, kısa bir sürede Çin menşeli en başarılı uygulamalardan biri oldu. 2020 Kasım ayı itibariyle aylık 800 milyon kullanıcıya ulaştığı bildirilmiştir. TikTok kullanıcıları için 15-60 saniyelik kısa videolar izlemelerini ve üretmelerini sağlar. Çeşitli filtreler ve müzik eşliğinde şablonlar kullanılarak video üretimi ve izlenmesi sağlanır. TikTok bireyin tercihlerine göre ve daha önceki beğenilerine göre içeriklerin algoritmasını oluşturarak bireyleri kendine odaklamakta ve kişilerin uygulamada daha fazla zaman geçirmelerine etki etmektedir. Özellikle 13-29 yaş arasında popülerliği olan TikTok, Amerika Birleşik Devletleri'nde kullanıcıların %32,5'inin 10-19 yaş grubu aralığında ve % 29,5'inin de 20-29 yaş grubundan olduğunu ve küresel olarak TikTok kullanıcıların büyük bir çoğunluğunu adolesan bireylerin oluşturduğu varsayılmaktadır. TikTok kullanımı yasal olarak 13 yaş ile başlar ancak mesajlaşmaya 16 yaş ve üstü için izin verilir.^{24,25}

2.7.2. YouTube

2005 yılında kurulan Amerika Birleşik Devletleri merkezli YouTube video paylaşmayı ve video izlem imkânı sunan; aynı zamanda videolara yorum yapmayı, beğenmeyi de içeren bir sosyal medya uygulamasıdır. 2006 yılı itibariyle Google'ın YouTube'u satın alması ve daha sonraki süreçte yüklenen videoların reklam gelirinin videoyu yüklenen kişilerle paylaşılması uygulamayı popüler hale getirerek dünya çapında yayılmasını artırmıştır. Platformda spor, eğlence, tarih, bilim, sanat ve daha birçok içeriğe ulaşma imkanı sağlamaktadır. Her geçen gün izleme ve kullanıcı sayısı artan Youtube ücretsiz öğrenme içerikleriyle çok fazla tercih edilmektedir.^{26,27}

2.7.3. Facebook

Mark Zuckerberg ve arkadaşlarının ortak çalışması sonucu 2004 yılında kurulan Facebook yalnızca Harvard öğrencilerinin kullanımı ile sınırlıyken zaman içinde diğer birey ve gruplara açık hale gelerek küresel düzeyde kullanımı başlamıştır.²⁸ Bir milyar kayıtlı hesabı aşan ilk sosyal ağ olan Facebook şu an aylık 2.9 milyardan fazla aktif

kullanıcıya sahiptir. Facebook'un 2022 yılının son çeyreğinde aylık 3.7 milyardan fazla kullanıcısı olduğu bildirilmiştir.²⁹

2.7.4. WhatsApp

2009 yılında kurulan ve bir mesajlaşma uygulaması olarak hizmet veren WhatsApp aynı zamanda telefon görüşmesi ve görüntülü arama da yapabilen bir uygulamadır. Kullanıcılar tarafından telefonlara çevrim için ücretsiz satın alınarak yüklenen WhatsApp en çok kullanılan sosyal medya platformlarından biridir. Facebook tarafından 2014 yılında satın alınan WhatsApp uygulamasının medyanın % 47.2'si tarafından kullanıldığı belirtilmiştir. WhatsApp'ın arayüzünde 60 farklı dil mevcuttur.^{23,30}

2.7.5. Instagram

İngilizce "Instant" (anlık) ve "telegram" (telgraf) kelimelerin birleşmesinden meydana gelen ve 2010 yılında Kevin Systrom ve Mike Krieger isimli kişiler tarafından kurulan Instagram en yaygın kullanılan sosyal medya platformlarından biridir. 2012 Nisan ayında Facebook tarafından satın alınan ve 2013 yılında 130 milyon kullanıcısı olan Instagram uygulamasının, Ocak 2023 ayı itibariyle iki milyardan fazla aktif kullanıcısı olduğu bildirilmiştir.^{31,32}

2.7.6. Line

2011 Mart ayında Japonya'yı tahrip eden büyük deprem sonrası mobil mesajlaşma servisi olarak tasarlanmıştır. Felaketten sonra küresel bir iletişim aracına ihtiyaç duyulduğunu düşünen şirket 2011 Haziran ayında Line mesajlaşma uygulamasını hizmete koymuştur. Bu yaklaşımla özellikle Asya kıtasında güçlü bir odak noktasına sahip ve yüz milyonlarca kullanıcısı olan bir platform olmuştur. Kullanıcıların günlük yaşamlarında ihtiyaç duydukları tüm insanlara, bilgiye ve hizmetlere sorunsuz çevrimiçi ve çevrimdışı erişime sahip olması amaçlanmıştır. En çok kullanılan altıncı sosyal medya platformu olarak bir Ortadoğu uygulaması olarak dikkat çekmektedir.^{23,33}

2.7.7. Twitter

2006 yılında kurulan Twitter, 280 karakterlik bir sınır dahilinde ‘tweet’ adı verilen kısa mesaj gönderimi sağlayan ve okuyucuların çevrimiçi uygulamayı kullanabildiği bir sosyal ağıdır.³⁴ Ekim 2022 yılında platformu Elon Musk’ın satın alması ile platformun adı değişmiş ve X olmuştur. Toplam 1.3 milyar Twitter hesabı olmakla beraber her gün 500 milyon tweet atılmaktadır. Temmuz 2022 itibariyle ABD’de 83.4 milyon kullanıcı sayısına ulaşan Twitter’ı sırası ile Japonya, Hindistan, Endonezya ve Brezilya takip etmektedir. Gençlerin %23’ü 2022 yılında Twitter’ı hiç kullanmadıklarını ifade ederken Twitter etkinliklerinin %80’i mobil cihazlardan gerçekleştirilmektedir.³⁵

2.7.8. Telegram

Ağustos 2013 yılında piyasaya sürülen Telegram, bir mesajlaşma uygulaması olmakla beraber; hızlı, basit ve ücretsiz bir uygulamadır. Telegram birçok cihazda aynı anda kullanılabilen; telefon, tablet ve bilgisayarla sorunsuz senkronize çalışan bir uygulamadır. Telegramda; mesaj, fotoğraf, video veya dosya paylaşımı mümkün olmakla birlikte 200.000 kişiye kadar grup ve kanallar kurmak da mümkündür. En çok zaman harcanan 10 sosyal medya uygulamasından biridir.^{23,36}

2.7.9. Snapchat

2012 yılında kurulan Snapchat küresel sosyal medya uygulamaları arasında yerini alarak en çok erişim sağlanan uygulamalardan biridir. Temel çalışma prensibi uygulamadaki efektler ile iletişimde farklı şekiller geliştirmeyi sağlamaktadır.³⁷ Snapchat, kullanan kişinin başkalarına göndermek amacıyla fotoğraf çekmesi ve fotoğrafı karşı taraf görüntüledikten sonra kaybolma prensibine dayanmaktadır. Uygulamadaki efektlerle komik, etkileyici ve durum bildiren fotoğraflar çekilmesi mümkündür. Böylelikle kişinin kendini ifade etmede kullandığı farklı yöntemlerden biri haline gelmiştir. Küresel bazda en çok kullanılan uygulamalardan biri olmakla beraber adölesan bireylerinde en çok kullandığı uygulamalardan biridir.³⁸

2.8. ADÖLESAN DÖNEMDE SOSYAL MEDYA KULLANIM SEBEPLERİ

Adölesan dönemin bir değişim ve gelişim süreci olduğu göz önüne alındığında; bireyin bağımsızlık kazanma, fiziksel olgunlaşma, akranlarıyla daha fazla zaman geçirme ve ailevi beklentileri stres durumlarında bir artışa sebep olmakla birlikte adölesan bireyleri farklı ilgi alanlarına yöneltmektedir. Bireylerin toplumda bir kimlik kazanma ve sosyal destek arayışlarının çok fazla olduğu ve toplumda bir yer edinme arayışı bireyi kendini daha rahat ifade edebileceği sosyal ağlara ve daha rahat sosyal destek bulabildiği sosyal medya platformlarına yönlendirdiği, kendilerini ifade edebilmelerinin kendilerini gerçekleştirmeye hizmet ettiğini ifade etmişlerdir.³⁹ Adölesanların boş zamanlarını ve akranlarıyla iletişime geçme amaçlarını bir sosyal medya üzerinden giderdiklerini, sosyal medya kullanım amaçlarına bakıldığında ise iletişim, eğlence, mesajlaşma, boş zaman geçirme, gündem takibi faaliyetlerini sosyal medya aracılığıyla gerçekleştirdikleri ortaya konmuştur.⁴⁰

2.9. SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI

Sosyal medyanın yararlı kullanımı dışında adölesanın kontrolsüz ve 3 saatten fazla vaktinin çoğunu sosyal medya platformlarında geçirmesi bir bağımlılıktan söz etmek için yeterlidir. Sosyal medya adölesanların iletişim becerilerini farklılaştırmakla beraber olumsuz zihinsel sorunların ortaya çıkma potansiyelini incelemeyi gerektirmektedir. Sosyal medyanın olumlu ve olumsuz psikolojik sonuçları her geçen gün raporlansa da henüz eksiklikler ve açık kalan noktalar mevcuttur.⁴¹ Dünya çapında her gün popüler hale gelen ve özellikle adölesan nüfusu kendine çeken Instagram, Youtube, Facebook gibi uygulamaların kullanıcı sayısı ve bireylerin uygulamayı kullanım süreleri sürekli artmaktadır. Gelişen teknolojik cihazların; özellikle sürekli kullanılabilir akıllı telefon, diz üstü bilgisayar, tablet gibi taşınması kolay ve kullanımı basit cihazların varlığı sosyal medya kullanımını artırmaktadır.⁴²

Sorunlu sosyal medya kullanımı konusunda bir fikir birliğinin olmamasının yanında; sosyal medya bağımlılığının psikopatoloji (depresyon, anksiyete, intihar riski ve düşüncesi), kişilik bozuklukları (düşük benlik saygısı, yüksek dürtüsellik) ve akademik

sorunlar (okula olan ilginin azalması, düşük akademik başarı) ile ilişkisinin olabileceği gösterilmiştir.⁴³

Griffiths tarafından biyopsikososyal çevrede bağımlılığın bileşen modeline göre sosyal medya bağımlılığı bir dizi temel kriterden oluşur. Bu modele göre:

1. Dikkat çekicilik (sosyal medyanın önemli tek kriter haline gelmesi),
2. Tolerans (kişinin sosyal medyayı her geçen gün gereğinden fazla kullanımı ile ilişkili olarak yeterli gelen sürenin sürekli arttırılarak devam etmesi),
3. Ruh hali değişiklikleri (sosyal medyayı, ruh hali sorunlarıyla başa çıkmak için bir başa çıkma aracı olarak günlük hayatta kullanma),
4. Nüks (sosyal medya kullanımında kontrol kaybı ve sorunlu sosyal medya kullanımına geri dönüşler),
5. Yoksunluk belirtileri (kişinin sosyal medya uygulamalarından uzak kaldığında meydana gelen fiziksel etkiler ve hoş olmayan duygular),
6. Çatışma (bireyin çevresindeki kişilerle çatışmaları, diğer faaliyetler ve sosyal medya kullanımının neden olduğu kişinin kendi içindeki çatışmaları),

Griffiths'in modeline göre bu temel kriterleri sağlıyor olmak sosyal medya bağımlılığından söz etmek için yeterlidir.⁴⁴

2.10. SOSYAL MEDYA VE İNTERNET BAĞIMLILIĞINI ÖNLEME VE MÜDAHALEDE ÇOCUK SAĞLIĞI HEMŞİRESİNİN ROLÜ

Toplum sağlığının ayrılmaz bir parçası olan hemşireler adölesan bireylerin sosyal medya ve internet bağımlılığı konusunda önemli görevler üstlenmiştir. Konu hakkında risk gruplarının belirlenmesinde, erken müdahalede, olası riskleri saptamada ve adölesanların konuyla alakalı daha çok bilgi sahibi olmaları açısından eğitimleri planlamada sorumlulukları vardır. Özellikle okul sağlığı hemşirelerine büyük görevler düşmektedir.⁸

Okul sağlığı hemşireleri adölesan bireylere sosyal medya kullanımını anlatmalı, siber zorbalıklar ve bağımlılıklar konusunda gençleri bilinçlendirmelidir.⁸ Hemşireler, aşırı internet kullanımı ve sosyal medya bağımlılığını en aza indirmek ve adölesan sağlığını bu açıdan koruyabilmesi için aileleri ve aile ili ilgili faktörleri göz önüne almalıdır. Adölesan bireye verilecek eğitim ve bilinçlendirme uygulamalarında ailelerle iş birliği içinde olmalıdır.⁴⁵

İnternet ve sosyal medya bağımlılığına bağlı olarak ortaya çıkan riskler ve tehlikeler konusundan multidisipliner çalışma; çocuk sağlığını olumlu etkileyerek çocuk sağlığının korunması ve geliştirilmesine katkı sağlar. Hemşireler, aileler ve öğretmenler adölesan bireyin teknolojik cihaz kullanımı, akıllı telefon kullanımı, internet ve sosyal medya kullanımı konusunda son derece dikkatli olup, oluşan sorunlarda ekip halinde çalışarak sorunun çözülmesinde ve problemin ele alınmasında profesyonel davranmalıdırlar.⁴⁶

2.11. OKUL SAğLIğI HEMşİRELİğİ

Okul sağlığı hemşireliği; adölesanların fiziksel, duygusal ve sosyal ihtiyaçlarını gözetken, akademik başarıyı arttıran ve yaşam boyu adölesan sağlığını koruyan hemşireliğin özel bir dalıdır. Okullardaki sağlık hizmetinin düzenlenmesinde, savunmasız nüfus olan adölesanlara ulaşmada en uygun konumda bulunması çocuklarda olumlu sağlık davranışları geliştirmesinde geniş rolleri vardır. Yapılan araştırmalarda okul sağlığı hemşirelerinin sadece adölesanlar için değil aynı zamanda adölesan ebeveynlerine, okul personeline de müdahalelerde bulunduğunu göstermiştir. Okul sağlığı hemşireliğinin yaygınlaşması, okulların kalitesini arttırdığını ve maliyet tasarrufu yapıldığını da ortaya koymuştur.

Okul sağlığı hemşireliği faaliyetleri dört ana alandan tanımlanmış olup, bunlar;

- 1.Sağlığın teşviki ve hastalıkların önlenmesi,
- 2.Akut sorunların taranması ve tedavisi,
- 3.Kronik olguların yönetimi,

4.Psikososyal desteğin sağlanmasını içermektedir.⁴⁷

Ülkemizde okul sağığı hemşireliğı hemşirelik yönetmeliğinde;

Hemşirelerin genel görev yetki ve sorumlulukları yanı sıra; okullarda sağık sorunlarının saptanması, sağık risklerinin erken tanımlanması ve gereken önemlerin alınması sağılar.

Okula her yeni başlayan öğrencinin sağık taramasını yapar ve adölesanların periodik fiziki muayenelerini yapar, kayıtlarını tutar.

Hastalanan ve acil müdahale gereken adölesan ve çalışanın tedavi ve bakımına yönelik hemşirelik hizmetlerinin kapsamını planlar.

Bağışıklama ve sağık taramalarına katılır.

Okullarda çevre sağığını ilgilendiren durumları gözetir, değıerlendirir ve rapor eder.

Sağık eğitimi faaliyetlerini planlar, düzenler ve yürütür.

Okulda yapılan ruh sağığı çalışmaları sonucunda sorun saptanan; öğrenci, aile ve öğretmen arasında iş birliğı sağılar ve ilgili durumlarda sağık danışmanlığını yürütülmesinde görev alır. Örnekle: depresyon, madde bağımlılığı, yeme bozukluğu davranışı, anksiyete, antisosyal davranışlar, sosyal medya ve internet bağımlılığı gibi.

Okul kantininde görevli çalışanların ve kantini hijyen, gıda güvenliğı gibi konularda sağık eğitimini planlar, yürütür ve denetler.

Okulun hijyen denetimine katılır. Gerekli ise personele eğitim verir ve denetler.

Düzenli aralıklarla okulun sağık raporunu hazırlar ve okul idaresi ile paylaşır.

Adölesan ve ailelere sağık danışmanlığı yapar.

Kazalardan korunma ve güvenlik önlemleri geliştirilmesinde iş birliğı yapar. Sebepleri dolayısıyla; görev, yetki ve sorumluluklar tanımlanmıştır.⁴⁸

2.12. İNTERNET VE SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞINI ÖNLEMeye YÖNELİK ÖNERİLER

UNICEF Dünya Çocuklarının Durumu 2017 Dijital Bir Dünya da Çocuklar Raporunda; çocukları dijital bağımlılıktan korumak için önerdiği eylem maddeleri, bir politika oluşturmak için öneri kapsamında olup, bu öneriler;

1. Tüm çocuklara kaliteli çevrimiçi kaynaklara uygun maliyetli erişim sağlanması,
2. Çocukların zararlı çevrimiçi içerikten korunması,
3. Çevrimiçi ortamda çocukların mahremiyetini ve kimliklerinin korunması gerektiğini,
4. Çocukları bilinçli ve güvenli bir şekilde çevrimiçi tutmak için dijital okuryazarlığının öğretilmesi,
5. Çocukları çevrim içi ortamda koruyan ve onlara fayda sağlayan etik standartları ve uygulamaları geliştirmek için özel sektörün gücünden yararlanılması gerektiğini,
6. Çocukları dijital politikanın merkezine yerleştirilmesinin gerekliliğinin önemini vurgulamışlardır.⁴⁹

Amerikan Pediatri Akademisi de çocukların medya kullanımına yönelik öneriler geliştirmiştir. Mevcut öneriler şunları içermektedir:

1. 18 aydan küçük çocuklar için görüntülü sohbet dışında ekran tabanlı medyadan kaçın,
2. 18 aydan 24 aya kadar olan çocuklar için ebeveynler çocuklara uygun programları seçmeli ve çocuklarıyla birlikte izlemelidir,
3. 2 ve 5 yaş arası çocuklar için ekran süresini çocuklara uygun programlarla günde bir saatle sınırlandırın,

4. 6 yaşı ve üzeri çocuklar için medya kullanımında harcanan süre ve medya türleri konusunda tutarlı sınırlar belirleyin.⁵⁰

3. GEREÇ VE YÖNTEM

3.1. ARAŞTIRMANIN TİPİ

Araştırma, 12-18 yaş adölesan bireylerin sosyal medya bağımlılığı ve internet bağımlılık düzeylerini tespit etmek amacıyla kesitsel ve tanımlayıcı tipte yapılmıştır. Araştırmada STROBE (Epidemiyolojide Gözlemsel Çalışmaların Raporlanmasının Güçlendirilmesi) kontrol listesi kullanılmıştır.⁵¹

3.2. ARAŞTIRMANIN YAPILDIĞI YER VE ZAMAN

Araştırma, 15 Eylül 2023 ve 31 Aralık 2023 tarihleri arasında çalışmaya katılmayı kabul eden ve çalışma örneklemine alınan Ankara ili merkez ilçelerde yer alan İl Milli Eğitim Müdürlüğüne bağlı; sekiz ortaokul, puansız öğrenci alan sekiz lise ve puan ile öğrenci alan sekiz nitelikli lise olmak üzere toplam yirmi dört okulda yapılmıştır.

Çizelge 3.1. Araştırmanın yürütüldüğü ilçelerde yer alan okulların öğrenci sayısı, örnekleme alınan öğrenci sayısı ve okul hemşiresi mevcudiyetini gösteren şema

İlçeler	Okul	Öğrenci Sayısı	Örnekleme Alınan Öğrenci Sayısı	Okul Hemşiresi Mevcudiyeti
Çankaya	Ortaokul	1075	41	Yok
	Anadolu Lisesi	666	70	Yok
	Nitelikli Anadolu Lisesi	586	67	Yok
Mamak	Ortaokul	983	51	Yok
	Anadolu Lisesi	911	54	Yok
	Nitelikli Anadolu Lisesi	586	59	Yok
Keçiören	Ortaokul	1091	49	Yok
	Anadolu Lisesi	1205	64	Yok
	Nitelikli Anadolu Lisesi	736	63	Yok
Altındağ	Ortaokul	453	47	Yok
	Anadolu Lisesi	800	67	Yok
	Nitelikli Anadolu Lisesi	623	51	Yok
Etimesgut	Ortaokul	794	52	Yok
	Anadolu Lisesi	1061	68	Yok
	Nitelikli Anadolu Lisesi	676	70	Yok
Yenimahalle	Ortaokul	750	41	Yok
	Anadolu Lisesi	1080	69	Yok
	Nitelikli Anadolu Lisesi	1474	65	Yok
Sincan	Ortaokul	1385	44	Yok
	Anadolu Lisesi	1775	70	Yok
	Nitelikli Anadolu Lisesi	671	67	Yok
Pursaklar	Ortaokul	1343	47	Yok
	Anadolu Lisesi	1372	64	Yok
	Nitelikli Anadolu Lisesi	563	67	Yok

3.3. EVREN

Ankara ili 2021-2022 eğitim öğretim yılı MEB istatistiklerine göre; ortaöğretimde öğrenim gören öğrenci sayısı (özel öğrenci hariç) 242.062; lise öğrenimi gören (özel

öğrenci hariç) 360.809 öğrenciden oluşmaktadır. Toplamda Ankara ilinde 602.871 öğrenci ortaokul ve lise eğitimi görmektedir.⁵²

3.4. ÖRNEKLEM

$$n = \frac{N \cdot t^2 \cdot p \cdot q}{d^2 \cdot (N-1) + t^2 \cdot p \cdot q} = \frac{602871 \times (1.96)^2 \times (0.5 \times 0.5)}{(0.05)^2 \times (602871-1) + (1.96)^2 \times (0.5 \times 0.5)} = 383,91'i 384'e yuvarlarız.$$

N: Evren birim sayısı: 602871

n: Örneklem büyüklüğü

p: İncelenen olayın görülüş sıklığı: 0.5

q: İncelenen olayın görülmeşiş sıklığı: 1-p

t: %95 anlamlılık düzeyinde 1.96 olarak alınmıştır.

d= Örneklem hatası: 0.05

Çalışmaya alınacak örneklem sayısı %95 anlamlılık düzeyinde ve %5 hata payı ile 384 öğrenci olarak hesaplanmıştır. Verilerin yanlış ve eksik doldurulması ile örneklem sayısında %20 kayıp olacağı düşünülerek örneklem büyüklüğü 461 kişi olarak alınmıştır. Araştırmanın yapılacağı okulların seçiminde ortaokul ve puansız öğrenci alan Anadolu liseleri basit rastgele örnekleme yöntemi ile numaralandırılarak rastgele sayılar tablosundan seçilmiştir. Nitelikli liselerin seçiminde ise Ankara ili merkez ilçelerinde birer tane nitelikli lise bulunması sebebi ile ilçede bulunan tek nitelikli liseye gidilerek veri toplanmıştır. Örneklem grubuna örnekleme temsil oranı artsın diye her ilçeden en az 120 kişi ve her üç okul grubundan en az 40'ar kişi eşit oranlarda alınmaya çalışılmıştır.^{53,54} Araştırmaya dahil edilme ve dışlama kriterleri aşağıda belirtilmiştir:

Çalışmaya Dahil Edilme Kriterleri:

1.12-18 yaş aralığında olmak (doğum yılı olarak 2005 ve 2011 yılları).

2.Çalışmaya katılmak için istekli olmak ve katılımcı onam formunu imzalamak.

3. Araştırmayı anlayacak ve yönergeyi takip edecek zihinsel kapasitede olmak.

Çalışmadan Dışlama Kriterleri:

1. Araştırmaya katılmayı onaylamamak.
2. Özel öğrenci olmak.
3. Belirlenen okullar dışında okuyor olmak.

Ankara ili toplam öğrenci sayısı
(n=602.871)

Örnekleme alınan lise ve ortaokul
(n=22659)

Nitelikli okul bulunan 8 ilçe öğrenci sayısı
(n=5915)

Puan ile öğrenci almayan 8 lise öğrenci
sayısı (n=8870)

8 ortaokul öğrenci sayısı (n=7874)

Her okuldan en az 40 öğrenciye dağıtılan
anket formundan toplamda 1784 öğrenciye
anket formu dağıtılmıştır.

Dışlama kriterleri (n=378)

Yaş kriterini sağlamayan
(n=107)

Onam formu alınamayan
(n=133)

Yaşanılan ilçeyi
belirtmeyen (n=21)

Eksik veri dolduran (n=117)

Kalan ve örnekleme dahil edilen veriler
(n=1407)

Şekil 3.1. Katılımcıların araştırmaya dahil edilme sürecini içeren şema

3.5. VERİLERİN TOPLANMASI

Çalışma için verilerin toplanması daha önceden Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden alınmış izin yazısı ile seçilen okullara gidilerek müdür izni ile veli onam formları ortak karar ile sınıflara dağıtılmıştır. Veli onamı alınan öğrencilere; adölesanın kendi onamı da alınarak anket formu uygulanmıştır. Anket formu uygulanırken öğrencilere araştırma hakkında sözlü bilgi verilmiş olup, herhangi bir sorun veya anlaşmazlık için anket formu doldurulana kadar adölesanların başında durulmuştur. Öğrencilerden formu dikkatlice okuyarak doldurmaları ve anlamadıkları noktalarda danışılması istenmiştir. Verilerin toplanması ortalama 20 dakika kadar sürmüştür.

3.5.1. Veri Toplama Araçları

Veri toplama aracı anket form olup; anket formu: literatür doğrultusunda hazırlanan 24 soruluk sosyodemografik bilgi formu (Ek-1),^{55,56,57,58} ergenler için sosyal medya bağımlılığı ölçeği (Ek-2) ve ergenler için internet bağımlılığı ölçeğinden (Ek-3) oluşmaktadır. Öğrencilerin anlama ve okumasını kolaylaştıracak şekilde uygun yazı karakterinde ve büyüklüğünde hazırlanmıştır.

Ergenler İçin Sosyal Medya Bağımlılığı Ölçeği (Ek-2):

Ölçek Mustafa Özgenel ve arkadaşları tarafından DSM-V tanı kriterlerine uygun olarak geliştirilmiştir. Ölçek 9 maddeden oluşmaktadır. Cronbach Alfa güvenirlik kat sayısı 0.904 olarak bulunmuş olup güvenilir bir ölçektir. Çalışmamızda Cronbach Alfa güvenirlik kat sayısını 0.827 olarak tespit edilmiştir (Çizelge 4.7.). Ölçek hem ortaokul hem de lise öğrencilerini kapsayan, katılımcıların son bir yıl içinde YouTube, MySpace, Instagram, Facebook, LinkedIn, Bloglar, Tumblr, WhatsApp, Twitter, Viber, Line, Tango, Wikipedia, Snapchat, Podcast, Apple iTunes, Forumlar, Bebo, vb. sosyal medya uygulamalarını baz alarak cevaplanması istenmektedir. Ölçek maddeleri; Hiçbir zaman (1), Nadiren (2), Bazen/ara sıra (3), Çoğunlukla (4), Her zaman (5) şeklinde 5'li likert olarak derecelendirilmiştir. Dokuz maddelik ve tek faktörlü olan ölçekte ters puanlanan madde bulunmamaktadır. Ölçekten bir katılımcı en az 9, en fazla 45 puan

alabilmektedir. Ölçek puanını hesaplamak için ölçekte işaretlenen tüm seçenekler toplanarak bireyin ölçekten almış olduğu puan hesaplanmaktadır. Hesaplanan puanın yüksekliği ve düşüklüğü kişinin sosyal medya bağımlılık düzeyini belirlemektedir. Bireyin ölçekten aldığı 9 puan bağımlı olmadığı, 45 puan aşırı bağımlı olduğu şeklinde yorumlanmaktadır. Ölçek kullanımı için izin alınmasına gerek olmadığı belirtilmiş olup ölçeğin kullanıldığı araştırmalardan referans bilgilerin gönderilmesi beklenmektedir.¹

Ergenler İçin İnternet Bağımlılığı Ölçeği (Ek-3):

İbrahim Taş tarafından geliştirilen ve beşli likert tipte bir ölçek olan ergenler için internet bağımlılığı ölçeği DSM-V çevrim içi oyun bağımlılığını tanılamak için önerilen 9 madde doğrultusunda geliştirilmiştir. Her maddeyi karşılayacak üç soru olacak şekilde toplam 27 madde ile hazırlanan çalışma, sonuç olarak 9 maddeli tek faktörden oluşan likert tipi, “Hiçbir zaman”, “Nadir olarak”, “Bazen”, “Sık sık” ve “Her zaman” seçeneklerini içeren bir ölçek haline getirilmiştir. Ölçekte ters puanlanan madde bulunmamakla birlikte ölçekten yüksek puan alınması internet bağımlılığı düzeyinin yüksek olduğunu göstermektedir. Ölçek çalışma grubunu 11-18 yaş grubu öğrenciler oluşturmuştur. Tek faktörlü ölçek yapısı, ölçek toplam varyansının 39.901’ni açıklamaktadır. Ölçeğin bir ay arayla yapılan tekrar test korelasyon sayısı $r=0.72$, Cronbach Alfa değeri 0.81 olarak bulunmuş olup alt üst gruplar için t testi sonuçlarının anlamlı olduğu görülmektedir. Bizim çalışmamızda Cronbach Alfa değeri 0.849 olarak tespit edilmiştir (Çizelge 4.7.). Ölçek geçerlilik ve güvenirlik açısından güvenilir bir ölçektir.¹⁵

3.5.2. Veri Toplama Araçlarının Uygulanması

Veriler, seçilen okullara gidilerek okul rehber öğretmenleri, okul müdürleri ve okul müdür yardımcıları aracılığıyla; öğrencilerin ders programlarına uygun olarak çoğunlukla boş dersler seçilerek sınıflarda toplanmıştır. Anlaşılmayan bir soru olup olmadığı kontrol edilmiştir. Anlaşılmayan sorular araştırmacı tarafından bizzat açıklanmıştır.

3.6. VERİLERİN ANALİZİ

Araştırma sürecinde 1784 öğrenciye anket form dağıtılmış olup, 107 öğrenci yaş kriterini sağlamadığı, 133 öğrenciden katılımcı onamı alınamadığı, 21 öğrenci yaşanan ilçeyi belirtmediği ve 117 öğrenci de verileri eksik doldurduğu için 378 öğrenci çalışma dışı bırakılmıştır. Araştırma sonucunda 1407 öğrenciden elde edilen verilerin analizi IBM SPSS Statistics 22 programında uygun istatistiksel yöntemler ile değerlendirilmiştir. Ölçeklere ait çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde +1.5 ile -1.5 arasında olduğu ve bu nedenle ölçek puanlarının normal dağılıma uygunluk gösterdiği söylenebilmektedir. Bundan dolayı ölçek puanlarıyla ilgili yapılacak karşılaştırmalarda parametrik yöntemler kullanılmıştır. Verilerin analizinde; tanımlayıcı kategorik verileri yüzde (%) ve sayı (n), nicel verileri ise standart sapma değerleri ve ortalama, çarpıklık, basıklık, maksimum ve minimum değerleri gösterilmiştir. İki grup ortalamalarının karşılaştırılması için Independent Sample T Test ve ikiden fazla grup ortalamasının karşılaştırılması için One Way ANOVA testi uygulanmıştır. One Way ANOVA testinde farklılık bulunduğu durumda hangi gruplar arasında farklılık olduğunun tespiti için post hoc çoklu karşılaştırma teknikleri kullanılmış ve varyansların homojen olduğu koşulda Scheffe testi homojen olmadığı durumda Tamhane's T2 testi sonucu baz alınmıştır. Nicel tipteki değişkenler ve ölçek puanları arasındaki ilişkilerin incelenmesi için Pearson Korelasyon analizi uygulanmıştır. Anlamlılık değeri $p < 0.05$ baz alınmıştır.^{59,60}

3.7. ARAŞTIRMANIN ETİK YÖNLERİ

Çalışmaya başlamadan önce Ufuk Üniversitesi Etik Komisyonundan çalışma için etik kurul izni alınmıştır (ek-4). Ankara İl Milli Eğitim Müdürlüğünden çalışmayı Ankara Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı kurumlarda yapabilmek adına T.C. Milli Eğitim Bakanlığı AYSE (meb.gov.tr) sayfasından başvuru yapılarak izin alınmıştır (ek-5). Araştırmada kullanılacak ölçekler için ölçek yazarlarından e-posta yoluyla izin alınmıştır (ek-6). Araştırmaya alınacak öğrenciler için Veli onam Mektubu ile izin alınmıştır (ek-7). Araştırmaya katılacak öğrencilerden de Bilgilendirilmiş Onam Formu ile katılımcı onamı alınmıştır (ek-8).

3.8. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

Araştırmanın sonuçları bu çalışmaya dahil edilen örnekleme sınırlıdır. Araştırma 12-18 yaş grubu adölesanlar ile sınırlandırılmıştır. Bilim dünyasının hastalıkların tespitinde farklı ölçüm araçları kullanması, eğitim ve sağlık sektörlerinin bağımlılığın ne olduğu, hangi semptomları gösterdiği, nasıl teşhis edilmesi gerektiği ve nasıl tedavi edilmesi gerektiği konusunda uluslararası kriterleri benimseyen farklı kuruluşların olması; tanımların eksik, değerlendirme kriterlerinin birden çok ölçüm aracının ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Bu da bulguların; coğrafya, yaş, cinsiyet vb. gibi etmenler açısından farklı yorumlanmasına sebep verebilir. Bu çalışma Türkiye’de bir ildeki 12-18 yaş grubu adölesan bireylerde yapıldığı için diğer il ve ülkelerdeki ergenlere ve yaş gruplarına uygulanması ve yorumlanmasında özen gösterilmedir. Adölesan bireylerin sosyal medya ve internet kullanımı öz bildirime dayandığından katılımcıların verdiği cevaplar esas alınmıştır. Katılımcıların sosyoekonomik, sosyokültürel ve yaşayış tarzları gibi değişkenlerin ortak değişken olmaması da çalışmayı sınırlamaktadır. Bu nedenle sonuçlar yorumlanır ve uygulanırken dikkatli olunmalıdır.

4. BULGULAR

Çizelge 4.1. Adölesanların demografik bilgilerine göre dağılımları (n:1407)

Değişkenler	Kategoriler	n	%
Cinsiyet	Kız	732	52.0
	Erkek	675	48.0
Okul	Ortaokul	372	26.4
	Lise	526	37.4
	Nitelikli lise	509	36.2
Bulunduğu ilçe	Çankaya	178	12.7
	Mamak	164	11.7
	Keçiören	176	12.5
	Altındağ	165	11.6
	Etimesgut	190	13.5
	Yenimahalle	175	12.4
	Sincan	181	12.9
	Pursaklar	178	12.7
Öğrencinin yaşı	Ortalama $\pm$ SS	14.84 $\pm$ 1.95	
	Minimum-maximum	12-18	

Yukarıdaki tabloda adölesanların demografik bilgilerine ilişkin tanımlayıcı istatistiklere (n, %, ortalama, standart sapma, maksimum ve minimum) yer verilmiştir.

Adölesanların %52'sinin kız, %48'inin erkek olduğu, %26,4'ünün ortaokul, %37.4'ünün lise, %36.2'sinin nitelikli lisede öğrenim gördüğü, adölesanların %12.7'sinin Çankaya'da, %11.7'sinin Mamak'ta, %12.5'inin Keçiören'de, %11.6'sının Altındağ'da, %13.5'inin Etimesgut'ta, %12.4'ünün Yenimahalle'de, %12.9'unun

Sincan’da, %12.7’sinin Pursaklar da eğitim gördüğü saptanmıştır. Adölesanların yaş ortalamasının 14.84 ± 1.95 , minimum yaşı 12, maksimum yaşı 18 olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 4.2. Adölesanların aile ve ebeveyn demografik bilgilerine ilişkin tanımlayıcı istatistiklerin incelenmesi (n:1407)

Değişkenler	Kategoriler	n	%
Aile tipi	Çekirdek aile	1114	79.2
	Geniş aile	194	13.8
	Boşanmış aile	99	7.0
Anne eğitim durumu	İlkokul	450	32.0
	Ortaokul	336	23.9
	Lise	461	32.8
	Üniversite	130	9.2
	Yüksek lisans	25	1.8
	Doktora	5	0.3
Baba eğitim durumu	İlkokul	286	20.3
	Ortaokul	297	21.1
	Lise	544	38.7
	Üniversite	222	15.8
	Yüksek lisans	54	3.8
	Doktora	4	0.3
Ailenin Sosyoekonomik durumu	Gelir gidere eşit	888	63.11
	Gelir giderden fazla	322	22.88
	Gelir giderden az	197	14.01

Yukarıdaki tabloda adölesanların aile ve ebeveyn demografik bilgilerine ilişkin tanımlayıcı istatistiklere (n, %,) yer verilmiştir.

Adölesanların aile tipi incelendiğinde %79,2’sinin çekirdek aile olduğu gözlenmiştir. Adölesanların annelerinin eğitim durumu incelendiğinde %32,8’inin lise olduğu görülmektedir. Babalarının eğitim durumu incelendiğinde %38.7’sinin lise tespit edilmiştir. Ailenin sosyoekonomik durumu incelendiğinde %63.11’inin gelirinin gidere eşit olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 4.3. Adölesanların ebeveyn teknolojik cihaz kullanımı ve yaş bilgilerine ilişkin tanımlayıcı istatistiklerin incelenmesi (n=1407)

Değişkenler	Kategoriler	n	%
Annenin kullanabildiği teknolojik cihazlar*	Akıllı telefon	1397	79.15
	Bilgisayar	241	13.65
	Tablet	109	6.18
	Diğer (teknolojik ev aletleri vs.)	18	1.02
Babanın kullanabildiği teknolojik cihazlar*	Akıllı telefon	1400	73.61
	Bilgisayar	354	18.61
	Tablet	136	7.15
	Diğer (teknolojik ev aletleri vs.)	12	0.63
Anne yaşı	Ortalama $\pm$ SS	41.12 $\pm$ 5.44	
	Minimum-maximum	29-67	
Baba yaşı	Ortalama $\pm$ SS	44.90 $\pm$ 5.81	
	Minimum-maximum	34-76	

Yukarıdaki tabloda adölesanların ebeveyn teknolojik cihaz kullanımı ve yaş bilgilerine ilişkin tanımlayıcı istatistiklere (n, %, ortalama, standart sapma, maksimum ve minimum) yer verilmiştir.

*: Birden çok seçenek işaretlenmiştir.

Annelerinin kullanabildiği teknolojik cihazlar incelendiğinde %79,15'inin akıllı telefon kullandığı saptanmıştır. Adölesanların babalarının %73,61'inin akıllı telefon, kullandığı saptanmıştır. Adölesan, annelerinin yaş ortalamasının 41.12 $\pm$ 5.44, minimum anne yaşının 29, maksimum anne yaşının 67 olduğu, babalarının yaş ortalamasının 44.90 $\pm$ 5.81, minimum baba yaşının 34 maksimum baba yaşının ise 76 olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 4.4. Adölesanların internet ve sosyal medya kullanımına ilişkin tanımlayıcı istatistiklerin incelenmesi (n:1407)

Değişkenler	Kategoriler	n	%
İnternete Bağlanmak için kullanılan cihazlar*	Telefon	1325	62.20
	Bilgisayar	556	26.10
	Tablet	177	8.31
	Ebevnin teknolojik cihazları	42	1.98
	İnternet kafe cihazları	30	1.41
İnternet harici yapılan aktiviteler*	Spor	978	51.31
	Müzik	493	25.87
	Kitap okumak	251	13.17
	Gezi-seyahat	184	9.65
İnterneti kullanma amaçları*	Sosyal medya	984	51.62
	Ders	499	26.18
	Eğlence	257	13.48
	Oyun	166	8.72
Günlük internet kullanım süresi	0-1 saat arası	136	9.60
	1-2 saat arası	513	36.50
	3-5 saat arası	457	32.50
	5-7 saat arası	158	11.20
	7 saat ve üzeri	143	10.20
Evde güvenli internet olma durumu	Evet	1133	80.50
	Hayır	84	6.00
	Bilgim yok	190	13.50
En çok kullanılan sosyal medya uygulamaları*	Instagram	965	59.39
	Youtube	398	24.52
	Tiktok	159	9.80
	Twitter	102	6.29
Sosyal medya uygulamasında geçirilen zaman	1-2saat	637	45.30
	2-3 saat	403	28.60
	3-4 saat	253	18.00
	5 saatten fazla	114	8.10
Yaşanılan ilçenin internet erişimini etkileme durumu	Evet	957	68.00
	Hayır	450	32.00
Sosyal medya bağımlılığında hemşirelerden destek isteme durumu	Evet	465	33.00
	Hayır	942	67.00

Yukarıdaki tabloda adölesanların internet ve sosyal medya kullanımına ilişkin tanımlayıcı istatistiklere (n, %,) yer verilmiştir.

*: Birden çok seçenek işaretlenmiştir.

Çocuğun internete hangi cihazla bağlandığı incelendiğinde %62,20'sinin telefon kullandığı görülmüştür. Adölesanların internet harici yaptığı aktiviteler incelendiğinde %51,31'inin spor yaptığı saptanmıştır. İnterneti daha çok öğrencilerin; %51.62'sinin sosyal medya girmek amacıyla kullandığı belirlenmiştir. Günlük internet kullanım saati incelendiğinde adölesanların %36.50'sinin 1-3 saat arası internet kullandığı saptanmıştır.

Adölesanların %80,50'sinin evinde güvenli internet bulunduğu tespit edilmiştir. Adölesanların en çok kullandığı sosyal medya uygulaması incelendiğinde %59.39'unun Instagram uygulamasını kullandığı görülmüştür. Adölesanların en çok kullanılan sosyal medya uygulamasında %45,30'unun 1-2 saat zaman geçirdiği bulunmuştur. Öğrencilere sorulan; “yaşadığınız ilçe internet erişiminizi artırıyor mu?” sorusuna öğrencilerin; %68'inin internet erişiminin artırıldığı şeklinde cevap vermişlerdir. Öğrencilere sosyal medya bağımlılığında hemşirelerin desteklemesini isteyip istemedikleri sorulduğunda %33'ünün desteklemesini istediği, %67'sinin ise istemediği tespit edilmiştir.

Çizelge 4.5. İlçelerin; adölesan demografik verileri, internet ve sosyal medya kullanımına ilişkin tanımlayıcı istatistiklerin incelenmesi (n:1407)

İlçeler		Çankaya		Mamak		Keçiören		Altındağ		Etimesgut		Yenimahalle		Sincan		Pursaklar	
Değişkenler	Kategoriler	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	N	%	n	%	n	%
Cinsiyet	Kız	84	47.2	83	50.6	101	57.4	90	54.5	94	49.5	87	49.7	102	56.4	91	51.1
	Erkek	94	52.8	81	49.4	75	42.6	75	45.5	96	50.5	88	50.3	79	43.6	87	48.9
Okul	Ortaokul	41	23	51	31.1	49	27.8	47	28.5	52	27.4	41	23.4	44	24.3	47	26.4
	Lise	70	39.3	54	32.9	64	36.4	67	40.6	68	35.8	69	39.4	70	38.7	64	36
	Nitelikli lise	67	37.6	59	36	63	35.8	51	30.9	70	36.8	65	37.1	67	37	67	37.6

Yukarıdaki tabloda ilçelerin demografik, internet ve sosyal medya kullanımına ilişkin tanımlayıcı istatistiklere (n, %,) yer verilmiştir.

Çizelge 4.5. İlçelerin; adölesan demografik verileri, internet ve sosyal medya kullanımına ilişkin tanımlayıcı istatistiklerin incelenmesi (n:1407) (devam)

İlçeler		Çankaya		Mamak		Keçiören		Altındağ		Etimesgut		Yenimahalle		Sincan		Pursaklar	
Değişkenler	Kategoriler	n	%	n	%	n	%	n	%	n	%	N	%	n	%	n	%
İnternete Bağlanmak için kullanılan cihazlar*	Telefon	170	67.73	154	63.11	169	61.68	152	59.84	185	60.06	164	66.40	173	56.17	158	64.75
	Bilgisayar	53	21.12	61	25	63	22.99	68	26.77	93	30.19	58	23.49	96	31.16	64	26.23
	Tablet	18	7.17	18	7.38	25	9.12	24	9.45	27	8.77	20	8.10	27	8.77	18	7.38
	İnternet kafe cihazları	4	1.59	5	2.05	7	2.55	4	1.59	1	0.32	3	1.21	4	1.30	2	0.82
	Annenin teknolojik cihazları	3	1.20	3	1.23	5	1.82	3	1.18	1	0.32	1	0.40	4	1.30	1	0.41
	Babanın teknolojik cihazları	3	1.20	3	1.23	5	1.82	3	1.18	1	0.32	1	0.40	4	1.30	1	0.41

Yukarıdaki tabloda ilçelerin demografik, internet ve sosyal medya kullanımına ilişkin tanımlayıcı istatistiklere (n, %,) yer verilmiştir.

*: Birden çok seçenek işaretlenmiştir.

Çizelge 4.5. İlçelerin; adölesan demografik verileri, internet ve sosyal medya kullanımına ilişkin tanımlayıcı istatistiklerin incelenmesi (n:1407) (devam)

İlçeler		Çankaya		Mamak		Keçiören		Altındağ		Etimesgut		Yenimahalle		Sincan		Pursaklar	
Değişkenler	Kategoriler	N	%	n	%	n	%	n	%	n	%	N	%	n	%	n	%
Günlük internet kullanım süresi	0-1 saat arası	23	12.9	14	8.5	8	4.5	14	8.5	9	4.7	32	18.3	16	8.8	20	11.2
	1-3 saat arası	60	33.7	47	28.7	68	38.6	70	42.4	81	42.6	50	28.6	68	37.6	69	38.8
	3-5 saat arası	53	29.8	73	44.5	60	34.1	54	32.7	59	31.1	40	22.9	65	35.9	53	29.8
	5-7 saat arası	19	10.7	19	11.6	18	10.2	15	9.1	22	11.6	27	15.4	21	11.6	17	9.6
	7 saat üzeri	23	12.9	11	6.7	22	12.5	12	7.3	19	10	26	14.9	11	6.1	19	10.7
İnterneti kullanma amaçları*	Sosyal	128	59.2	122	53.9	123	54.1	108	48.4	146	74.4	101	58.7	127	47.5	123	49
	Ders	42	19.4	60	26.5	57	25.1	63	28.2	83	42.3	28	16.2	78	29.2	66	26.2
	Eğlence	25	11.5	26	11.5	33	14.5	31	13.9	41	20.9	21	12.2	39	14.6	38	15.1
	Oyun	19	8.79	18	7.97	14	6.17	21	9.42	26	13.2	22	12.7	23	8.61	24	9.56

Yukarıdaki tabloda ilçelerin demografik, internet ve sosyal medya kullanımına ilişkin tanımlayıcı istatistiklere (n, %,) yer verilmiştir.

*: Birden çok seçenek işaretlenmiştir.

Çizelge 4.5. İlçelerin; adölesan demografik verileri, internet ve sosyal medya kullanımına ilişkin tanımlayıcı istatistiklerin incelenmesi (n:1407) (devam)

İlçeler		Çankaya		Mamak		Keçiören		Altındağ		Etimesgut		Yenimahalle		Sincan		Pursaklar	
Değişkenler	Kategoriler	N	%	n	%	n	%	n	%	n	%	N	%	n	%	N	%
İnternet harici yapılan aktiviteler*	Spor	66	59.46	92	59.85	80	60.60	87	55.41	97	60.62	63	48.46	85	55.19	91	62.76
	Müzik	30	27.03	36	23.73	30	22.73	38	24.20	36	22.5	37	28.46	42	27.27	35	24.14
	Kitap okumak	11	9.91	17	11.47	14	10.61	22	14.01	19	11.88	21	16.15	18	11.69	14	9.66
	Gezi-seyahat	4	3.60	8	5.66	8	6.06	10	6.37	8	5	9	6.92	9	5.84	5	3.45
Evde güvenli internet olma durumu	Evet	130	73	120	73.2	148	84.1	142	86.1	160	84.2	136	77.7	154	85.1	143	80.3
	Hayır	17	9.6	16	9.8	9	5.1	9	5.5	11	5.8	9	5.1	7	3.9	6	3.4
	Bilgimiz yok	31	17.4	28	17.1	19	10.8	14	8.5	19	10	30	17.1	20	11	29	16.3

Yukarıdaki tabloda ilçelerin demografik, internet ve sosyal medya kullanımına ilişkin tanımlayıcı istatistiklere (n, %) yer verilmiştir.

*: Birden çok seçenek işaretlenmiştir.

Çizelge 4.5. İlçelerin; adölesan demografik verileri, internet ve sosyal medya kullanımına ilişkin tanımlayıcı istatistiklerin incelenmesi (n:1407) (devam)

İlçeler		Çankaya		Mamak		Keçiören		Altındağ		Etimesgut		Yenimahalle		Sincan		Pursaklar	
Değişkenler	Kategoriler	N	%	n	%	n	%	n	%	n	%	N	%	n	%	N	%
En çok kullanılan sosyal medya uygulamaları*	Instagram	108	87.10	119	85	112	81.16	105	85.37	141	78.34	111	84.09	128	82.58	123	83.67
	Twitter	6	4.84	10	7.14	12	8.70	8	6.50	20	11.11	9	6.82	11	7.09	9	6.12
	Youtube	5	4.03	8	5.72	8	5.80	6	4.88	13	7.22	8	6.06	9	5.81	9	6.12
	Tiktok	5	4.03	3	2.14	6	4.35	4	3.25	6	3.33	4	3.03	7	4.52	6	4.08
Sosyal medya uygulamasında geçirilen zaman	1-2 saat	64	36	64	39	70	39.8	61	37	149	78.4	75	42.9	81	44.8	73	41
	2-3 saat	58	32.6	48	29.3	63	35.8	47	28.5	41	21.6	49	28	47	26	50	28.1
	3-4 saat	35	19.7	39	23.8	30	17	46	27.9	32	16.84	31	17.7	38	21	34	19.1
	5 saatten fazla	21	11.8	13	7.9	13	7.4	11	6.7	13	6.84	20	11.4	15	8.2	21	11.8

Yukarıdaki tabloda ilçelerin demografik, internet ve sosyal medya kullanımına ilişkin tanımlayıcı istatistiklere (n, %,) yer verilmiştir.

*: Birden çok seçenek işaretlenmiştir.

Çizelge 4.5. İlçelerin; adölesan demografik verileri, internet ve sosyal medya kullanımına ilişkin tanımlayıcı istatistiklerin incelenmesi (n:1407) (devam)

İlçeler		Çankaya		Mamak		Keçiören		Altındağ		Etimesgut		Yenimahalle		Sincan		Pursaklar	
Değişkenler	Kategoriler	N	%	n	%	n	%	n	%	n	%	N	%	n	%	N	%
Yaşanılan ilçe internet erişimini etkileme durumu	Evet	125	70.2	119	72.6	136	77.3	134	81.2	50	26.3	107	61.1	143	79	143	80.3
	Hayır	53	29.8	45	27.4	40	22.7	31	18.8	140	73.7	68	38.9	38	21	35	19.7
Sosyal medya bağımlılığında hemşirelerden destek isteme durumu	Evet	50	28.1	49	29.9	53	30.1	56	33.9	108	56.8	44	25.1	52	28.7	53	29.8
	Hayır	128	71.9	115	70.1	123	69.9	109	66.1	82	43.2	131	74.9	129	71.3	125	70.2

Yukarıdaki tabloda ilçelerin demografik, internet ve sosyal medya kullanımına ilişkin tanımlayıcı istatistiklere (n, %,.) yer verilmiştir.

Keçiören ilçesinde eğitim gören adölesanların %57.4'ünün kız, Altındağ ilçesinde eğitim gören adölesanların %40.6'sının lisede öğrenim gördüğü saptanmıştır.

Adölesanların internete hangi cihazla bağlandığı incelendiğinde; Çankaya ilçesinde eğitim gören adölesanların %67.73'ünün telefon kullandığı görülmüştür.

Adölesanların günlük internet kullanım saati incelendiğinde; Mamak ilçesinde eğitim gören adölesanların %44.5'inin 3-5 saat arasında internet kullandığı saptanmıştır. Etimesgut ilçesinde eğitim gören öğrencilerin; %74.49'unun sosyal medya amacıyla kullandığı saptanmıştır.

Pursaklar ilçesinde eğitim gören adölesanların internet harici yaptığı aktiviteler incelendiğinde %62.76'sının spor yaptığı saptanmıştır. Altındağ ilçesinde eğitim gören öğrencilerin; %86.1'inin evinde güvenli internet bulunduğu tespit edilmiştir.

Çankaya ilçesinde eğitim gören adölesanların en çok kullandığı sosyal medya uygulaması incelendiğinde %87.10'unun Instagram uygulamasını kullandığı görülmüştür. Etimesgut ilçesinde eğitim gören adölesanların en çok kullanılan sosyal medya uygulamasında %78.4'ünün 1-2 saat zaman geçirdiği bulunmuştur.

Altındağ ilçesinde eğitim gören adölesanların yaşadığı ilçenin %81.2'sinin internet erişiminin artırıldığı tespit edilmiştir. Etimesgut ilçesinde eğitim gören öğrencilere sosyal medya bağımlılığında hemşirelerin desteklemesini isteyip istemedikleri sorulduğunda %56.8'inin desteklenmesini istediğini, % 43.2'sinin ise istemediği bulunmuştur.

Çizelge 4.6. Adölesanların ölçeklere verdikleri yanıtlara ilişkin tanımlayıcı istatistiklerin incelenmesi

Ölçekler	$\bar{X} \pm SS$	Min	Max	Çarpıklık	Basıklık
Ergenler için sosyal medya bağımlılığı ölçeği (ESMBÖ) toplam puanı	18.56 $\pm$ 6.95	9	45	0.912	0.572
Ergenler için internet bağımlılığı ölçeği (EİİBÖ) toplam puanı	18.98 $\pm$ 7.47	9	45	0.806	0.240

Yukarıdaki tabloda adölesanların ölçeklere verdikleri yanıtlara ilişkin tanımlayıcı istatistiklere (ortalama, standart sapma, minimum, maksimum, çarpıklık, basıklık) yer verilmiştir.

ESMBÖ'ye ilişkin ortalama puanın 18.56 $\pm$ 6.95, minimum puanın 9, maksimum puanın 45, çarpıklık değerinin 0.912, basıklık değerinin 0.572 olduğu, EİİBÖ'ye ilişkin ortalamanın 18.98 $\pm$ 7.47, minimum puanın 9, maksimum puanın 45, çarpıklık değerinin 0.806, basıklık değerinin 0.240 olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 4.7. Adölesanların ölçeklere verdiği cevapların güvenirlik analizi sonuçlarının incelenmesi

Ölçekler	n	Cronbach Alpha
ESMBÖ	9	0.827
EİİBÖ	9	0.849

Yukarıdaki tabloda adölesanların ölçeklere verdiği cevapların güvenirlik analizi sonuçları incelenmiştir.

$0.00 \leq \alpha < 0.40$ ise ölçek güvenilir değil,

$0.40 \leq \alpha < 0.60$ ise ölçek düşük güvenirlikte,

$0.60 \leq \alpha < 0.80$ ise ölçek oldukça güvenilir,

$0.80 \leq \alpha < 1.00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilir.⁶¹

Çizelge 4.8. Ölçek puanları arasındaki ilişkinin ve yaş ile ölçek puanları arasındaki ilişkilerin incelenmesi

Değişkenler		ESMBÖ	EİİBÖ
Yaş	r	-0.007	0.037
	p	0.797	0.167
Anne yaşı	r	0.016	0.030
	p	0.547	0.256
Baba yaşı	r	0.016	0.015
	p	0.553	0.573
ESMBÖ	r	1	0.792
	p		0.001
EİİBÖ	r	0.792	1
	p	0.001	

Yukarıdaki tabloda ölçek puanları arasındaki ilişkinin ve yaş ile ölçek puanları arasındaki ilişkilerin incelenmesi için korelasyon analizi yapılmıştır. Test istatistiği sonucu olarak Pearson korelasyon sonucu dikkate alınmıştır.

Adölesanların yaşı ile ESMBÖ ve EİİBÖ arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$).

Adölesanların annesinin yaşı ile ESMBÖ ve EİİBÖ arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$).

Adölesanların babasının yaşı ile ESMBÖ ve EİİBÖ arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p>0.05$).

Adölesanların ESMBÖ ve EİİBÖ puanları arasında anlamlı, pozitif yönde ve yüksek düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($p<0.001$).

Adölesanların Demografik Özelliklerine Göre Ölçek Puanları Bakımından İncelenmesi

Çizelge 4.9. Adölesanların cinsiyet özelliklerine göre ölçek puanları bakımından incelenmesi

Ölçekler	Değişkenler	Kategoriler	n	$\bar{X} \pm SS$	t/F değeri	p
ESMBÖ	Cinsiyet	Kadın	732	18.58 ± 6.84	0.106	0.915
		Erkek	675	18.54 ± 7.08		
EİİBÖ		Kadın	732	19.13 ± 7.26	0.771	0.441
		Erkek	675	18.82 ± 7.69		

Yukarıdaki tablo da Independet Sample T Testi uygulanmıştır.

Adölesanların cinsiyetine göre ESMBÖ ve EİİBÖ puanlarının farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$).

Çizelge 4.10. Adölesanların okul özelliklerine göre ölçek puanları bakımından incelenmesi

Ölçekler	Değişkenler	Kategoriler	n	$\bar{X} \pm SS$	t/F değeri	p
ESMBÖ	Okul	Ortaokul	372	18.08 $\pm$ 6.46	3.305 ^T	0.037
		Lise	526	19.17 $\pm$ 7.42		
		Nitelikli lise	509	18.29 $\pm$ 6.77		
EİİBÖ		Ortaokul	372	17.84 $\pm$ 6.75	6.897 ^S	0.001
		Lise	526	19.71 $\pm$ 7.61		
		Nitelikli lise	509	19.06 $\pm$ 7.73		

Yukarıdaki tablo da One Way ANOVA testi uygulanmıştır. Varyansın homojen olduğu durumlarda Scheffe testi (S), homojen olmadığı durumlardan Tamhane's T2 testi (T) baz alınmıştır.

Adölesanların okul türüne göre ESMBÖ puanının farklılaştığı tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Hangi gruplar arasında farklılık olduğunun tespiti için yapılan post hoc analizine göre lisedeki adölesanların sosyal medya bağımlılık puan ortalamasının (ort=19.17) nitelikli lisedekilerin puanından (ort=18.29) ve ortaokuldakilerin puanından (18.08) daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Adölesanların okul türüne göre EİİBÖ puanlarının farklılaştığı bulunmuştur ($p < 0.05$). Hangi gruplar arasında farklılık olduğunun tespiti için yapılan post hoc analizine göre lisedeki adölesanların internet bağımlılığı puan ortalamasının (ort=19.71) nitelikli lisedekilerin puanından (ort=19.06) ve ortaokuldaki adölesanların puanından (ort=17.84) daha fazla olduğu bulunmuştur.

Çizelge 4.11. Adölesanların bulundukları ilçeye ve ilçe internet erişimi etkileme durumu göre ölçek puanları bakımından incelenmesi

Ölçekler	Değişkenler	Kategoriler	n	X±SS	t/F değeri	p
ESMBÖ	Bulundukları ilçe	Çankaya	178	19.50±7.80	2.377	0.020
		Mamak	164	18.79±7.81		
		Keçiören	176	18.71±6.31		
		Altındağ	165	16.94±5.85		
		Etimesgut	190	18.30±6.83		
		Yenimahalle	175	17.98±6.94		
		Sincan	181	18.81±6.85		
		Pursaklar	178	19.37±6.83		
EİİBÖ	Bulundukları ilçe	Çankaya	178	20.41±7.90	2.588	0.012
		Mamak	164	19.07±8.28		
		Keçiören	176	18.85±7.07		
		Altındağ	165	17.37±6.68		
		Etimesgut	190	18.45±7.42		
		Yenimahalle	175	18.61±7.28		
		Sincan	181	19.18±7.22		
		Pursaklar	178	19.81±7.54		
ESMBÖ	İlçe internet erişimi etkileme durumu	Evet	957	18.78±6.99	1.731	0.084
		Hayır	450	18.09±6.87		
EİİBÖ		Evet	957	18.94±7.38	-0.270	0.787
		Hayır	450	19.06±7.65		

Yukarıdaki tablo da One Way ANOVA testi uygulanmıştır. İlçeler arasında farklılık tespiti için post hoc çoklu karşılaştırma analizi yapılmıştır.

Adölesanların bulundukları ilçelere göre ESMBÖ puanlarının farklılaştığı görülmüştür ($p<0.05$). Hangi ilçeler arasında farklılık olduğunun tespiti için yapılan post hoc analizine göre Altındağ ilçesindeki adölesanların sosyal medya bağımlılık puan ortalamasının (ort=16.94) Çankaya'daki öğrencilerden (ort=19.50) ve Pursaklar ilçesindeki öğrencilerden (ort=19.37) daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Adölesanların bulundukları ilçelere göre EİİBÖ puanlarının farklılaştığı görülmüştür ($p<0.05$). Hangi ilçeler arasında farklılık olduğunun tespiti için yapılan post hoc analizine göre Altındağ ilçesinde yaşayan adölesanların internet bağımlılığı puan ortalamasının (ort=17.37) Çankaya'daki adölesanların puanından (ort=20.41) daha düşük olduğu tespit edilmiştir.

Adölesanların bulundukları ilçeye internet erişimi arttırılanlar ile arttırılmayanların ESMBÖ ve EİİBÖ puanları bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

Çizelge 4.12. Adölesanların anne-baba eğitim durumuna göre ölçek puanları bakımından incelenmesi

Ölçekler	Değişkenler	Kategoriler	n	$\bar{X} \pm SS$	t/F değeri	p
ESMBÖ	Anne eğitim durumu	İlkokul	450	18.28 $\pm$ 6.63	0.743	0.591
		Ortaokul	336	18.60 $\pm$ 6.99		
		Lise	461	18.53 $\pm$ 6.86		
		Üniversite	130	19.36 $\pm$ 7.70		
		Yüksek lisans	25	18.72 $\pm$ 9.04		
		Doktora	5	22 $\pm$ 10.02		
EİİBÖ	Anne eğitim durumu	İlkokul	450	18.82 $\pm$ 7.08	0.233	0.948
		Ortaokul	336	18.98 $\pm$ 7.36		
		Lise	461	19.15 $\pm$ 7.36		
		Üniversite	130	19.16 $\pm$ 7.98		
		Yüksek lisans	25	17.80 $\pm$ 7.87		
		Doktora	5	19.20 $\pm$ 12.83		
ESMBÖ	Baba eğitim durumu	İlkokul	286	18.75 $\pm$ 7.38	0.532	0.752
		Ortaokul	297	18.47 $\pm$ 6.95		
		Lise	544	18.29 $\pm$ 6.45		
		Üniversite	222	19.14 $\pm$ 7.44		
		Yüksek lisans	54	18.37 $\pm$ 7.68		
		Doktora	4	18.75 $\pm$ 5.18		
EİİBÖ	Baba eğitim durumu	İlkokul	286	19 $\pm$ 7.41	1.305	0.259
		Ortaokul	297	18.54 $\pm$ 7.34		
		Lise	544	18.87 $\pm$ 6.99		
		Üniversite	222	19.95 $\pm$ 8.46		
		Yüksek lisans	54	18.79 $\pm$ 8.65		
		Doktora	4	14.25 $\pm$ 6.65		

Yukarıdaki tablo da One Way ANOVA testi uygulanmıştır. Gruplar arasındaki farklılık tespiti için post hoc çoklu karşılaştırma analizi yapılmıştır.

Adölesanların annelerinin eğitim durumları arasında ESMBÖ ve EİİBÖ puanları bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

Adölesanların babalarının eğitim durumları arasında ESMBÖ ve EİİBÖ puanları bakımından anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p>0.05$).

Çizelge 4.13. Adölesanların gelir düzeyine göre ölçek puanları bakımından incelenmesi

Ölçekler	Değişkenler	Kategoriler	n	X±SS	t/F değeri	p
ESMBÖ	Gelir düzeyi	Gelir gidere eşit	888	18.66±6.99	0.291	0.747
		Gelir giderden fazla	322	18.35±6.75		
		Gelir giderden az	197	18.64±7.28		
EİİBÖ		Gelir gidere eşit	888	18.90±7.36	0.085	0.919
		Gelir giderden fazla	322	19.08±7.55		
		Gelir giderden az	197	19.06±7.75		

Yukarıdaki tablo da One Way ANOVA testi uygulanmıştır. Gruplar arasındaki farklılık tespiti için post hoc çoklu karşılaştırma analizi yapılmıştır.

Adölesanların gelir düzeylerine göre ESMBÖ ve EİİBÖ puanlarının farklılaşmadığı bulunmuştur ($p>0.05$).

Çizelge 4.14. Adölesanların günlük internet kullanımı süresi ve sosyal medya uygulamasında geçirilen zamana göre ölçek puanları bakımından incelenmesi

Ölçekler	Değişkenler	Kategoriler	n	$\bar{X} \pm SS$	t/F değeri	p
ESMBÖ	Günlük internet kullanım süresi	0-1 saat	136	14.48 $\pm$ 5.40	59.010	0.001
		1-3 saat	513	16.58 $\pm$ 5.43		
		3-5 saat	457	19.23 $\pm$ 6.64		
		5-7 saat	158	22.74 $\pm$ 7.56		
		7 saat ve üzeri	143	22.80 $\pm$ 8.41		
EİİBÖ		0-1 saat	136	14.93 $\pm$ 6.14	52.233	0.001
		1-3 saat	513	17.08 $\pm$ 6.35		
		3-5 saat	457	19.38 $\pm$ 7.13		
		5-7 saat	158	23.05 $\pm$ 7.45		
		7 saat ve üzeri	143	23.86 $\pm$ 8.62		
ESMBÖ	Sosyal medya uygulamasında geçirilen zaman	1-2 saat	637	16.59 $\pm$ 5.77	54.369	0.001
		2-3 saat	403	18.46 $\pm$ 6.39		
		3-4 saat	253	21.83 $\pm$ 7.77		
		5 saatten fazla	114	22.66 $\pm$ 8.48		
EİİBÖ		1-2 saat	637	17.05 $\pm$ 6.63	44.108	0.001
		2-3 saat	403	18.97 $\pm$ 6.86		
		3-4 saat	253	21.75 $\pm$ 8.06		
		5saatten fazla	114	23.63 $\pm$ 8.61		

Yukarıdaki tablo da One Way ANOVA testi uygulanmıştır. Gruplar arasındaki farklılık tespiti için post hoc çoklu karşılaştırma analizi yapılmıştır.

Adölesanların günlük internet kullanım süreleri arasında ESMBÖ puanları bakımından anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p < 0.001$). Hangi kullanım süreleri arasında farklılık olduğunun tespiti için yapılan post hoc analizine göre 7 saat üzeri kullananların sosyal

medya bağımlılık puanının (ort=22.80) 7 saat altındaki kullanım sürelerinden daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Adölesanların günlük internet kullanım süreleri arasında EİİBÖ puanları bakımından anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.001$). Hangi kullanım süreleri arasında farklılık olduğunun tespiti için yapılan post hoc analizine göre 7 saat üzeri kullananların sosyal medya bağımlılık puanının (ort=23.86) 7 saat altındaki kullanım sürelerinden daha fazla olduğu belirlenmiştir.

Adölesanların en çok kullandığı sosyal medya süreleri arasında ESMBÖ puanları bakımından anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.001$). Hangi sosyal medya süreleri arasında farklılık olduğunun tespiti için yapılan post hoc analizine göre 5 saatten fazla kullananların ortalamasının (ort=22.66) 5 saatten az kullananların ortalamasından yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Adölesanların en çok kullandığı sosyal medya süreleri arasında EİİBÖ puanları bakımından anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.001$). Hangi sosyal medya süreleri arasında farklılık olduğunun tespiti için yapılan post hoc analizine göre 5 saatten fazla kullananların ortalamasının (ort=23.63) 5 saatten az kullananların ortalamasından yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Çizelge 4.15. Adölesanların evlerinde güvenli internet olma durumuna göre ölçek puanları bakımından incelenmesi

Ölçekler	Değişkenler	Kategoriler	n	$\bar{X} \pm SS$	t/F değeri	p
ESMBÖ	Evde güvenli internet olma durumu	Evet	1133	18.19 $\mp$ 6.78	8.270	0.001
		Hayır	84	19.89 $\mp$ 7.55		
		Bilgimiz yok	190	20.17 $\mp$ 7.43		
EİİBÖ		Evet	1133	18.59 $\mp$ 7.31	7.895	0.001
		Hayır	84	20.90 $\mp$ 8.61		
		Bilgimiz yok	190	20.42 $\mp$ 7.59		

Yukarıdaki tablo da One Way ANOVA testi uygulanmıştır. Gruplar arasındaki farklılık tespiti için post hoc çoklu karşılaştırma analizi yapılmıştır.

Adölesanların güvenli internet kullanımı olup olmamasına göre ESMBÖ puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.001$). Hangi gruplar arasında farklılık olduğunun tespiti için yapılan post hoc analizine göre güvenli interneti olanların sosyal medya bağımlılık puan ortalamasının (ort=18.19) bilgisi olmayanlardan (ort=20.17) daha düşük olduğu bulunmuştur.

Adölesanların güvenli internet kullanımı olup olmamasına göre EİİBÖ puanları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.001$). Hangi gruplar arasında farklılık olduğunun tespiti için yapılan post hoc analizine göre güvenli interneti olanların internet bağımlılığı puan ortalamasının (ort=18.59) bilgisi olmayanlardan (ort=20.42) daha düşük olduğu bulunmuştur.

Çizelge 4.16. Adölesanların sosyal medya ve internet bağımlılığında hemşirelerden destek isteme durumuna göre ölçek puanları bakımından incelenmesi

Ölçekler	Değişkenler	Kategoriler	n	$\bar{X} \pm SS$	t/F değeri	p
ESMBÖ	Sosyal medya bağımlılığında	Evet	465	20.0 $\pm$ 7.87	5.606	0.001
		Hayır	942	17.8 $\pm$ 6.33		
EİİBÖ	hemşirelerden destek isteme durumu	Evet	465	20.2 $\pm$ 8.26	4.627	0.001
		Hayır	942	18.3 $\pm$ 6.96		

Yukarıdaki tablo da Independet Sample T Testi uygulanmıştır.

Öğrencilerden sosyal medya bağımlılığında hemşirelerin desteklemesini isteyenler ile istemeyenlerin ESMBÖ puanları bakımından anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.001$). Buna göre hemşirelerin desteklemesini isteyenlerin sosyal medya bağımlılık puan ortalamasının (ort=20.03) istemeyenlerden (ort=17.84) daha yüksek olduğu bulunmuştur. Yani sosyal medya bağımlılığında hemşire desteği isteyenlerin sosyal medya bağımlılığının destek istemeyenlerden daha fazla olduğu söylenebilmektedir.

Öğrencilerden sosyal medya bağımlılığında hemşirelerin desteklemesini isteyenler ile istemeyenlerin EİİBÖ puanları bakımından anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p<0.001$). Buna göre hemşirelerin desteklemesini isteyenlerin internet bağımlılığı puan ortalamasının (ort=20.28) istemeyenlerden (ort=18.34) daha yüksek olduğu bulunmuştur.

5. TARTIŞMA

Bu çalışma, 12-18 yaş bireylerin sosyal medya ve internet bağımlılık düzeylerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu bölümde araştırma soruları ile araştırma sonucunda elde edilen bulgular tartışılacaktır. Araştırma soruları:

Adölesan bireylerin internet ve sosyal medya bağımlılık düzeyleri yüksek midir?

İnternet bağımlılığı ve sosyal medya bağımlılığı arasında bir ilişki var mıdır?

Adölesan bireylerin internet ve sosyal medya bağımlılık düzeyleri cinsiyet gruplarına göre farklılaşmakta mıdır?

Adölesan bireylerin internet ve sosyal medya bağımlılık düzeyleri eğitim görülen okul gruplarına göre farklılaşmakta mıdır?

Ergen bireylerin sosyal medya ve internet bağımlılık düzeylerine bakıldığında; ergenlerin sosyal medya bağımlılık ölçeğinden aldıkları puanın 18.56 ± 6.95 olup ölçekten alınacak maksimum değer 45, minimum değer 9 dur. Ergen bireylerin ergenler için internet bağımlılığı ölçeğinden aldıkları puan ortalaması 18.98 ± 7.47 olup, ölçekten maksimum 45 minimum 9 puan alınabilmektedir. Ölçeklerden alınan puan arttıkça bağımlılığın artacağı ölçek açıklamalarında belirtilmiştir. Öğrencilerin aldıkları puanlar ışığında ergenlerin orta düzeyde sosyal medya ve internet bağımlılığı olduğu söylenebilir (Çizelge 4.6.). Güney ve Taşkın Ankara'nın, Çankaya ilçesinde yaptıkları ve örnekleme 500 öğrenci aldıkları çalışmada ergenlerin sosyal medya bağımlılığı puan ortalamasını 19,31 olarak bulmuşlardır. Bu da çalışmamızın puan ortalamalarıyla benzerlik göstermektedir.^{62,1,15} Tayvan da Lin ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada incelenen örnekleme ergenlerin internet bağımlılığı prevalansının %17.4 (%95 güven aralığı, %15.8-%19.0) olarak yaptığımız çalışmaya yakın olarak bulmuşlardır.⁶³ Shek Daniel'nin Hong Kong'da "Ergen internet bağımlılığı: yaygınlık, değişim ve ilişkiler" üzerine altı yıl boyunca ergen bireylerle çalıştığı çalışmasında Hong Konglu ergenlerin internet bağımlılık yaygınlık oranları lise yıllarında %17 ile %26.8 arasında değiştiğini saptamıştır.⁶⁴ Çalışmamızla benzerlik gösteren bu sonuçların; yurt içi çalışmalarda

benzer ölçüm araçlarının kullanılması ve yurt dışı çalışmalarda ise globalleşen dünyada aynı yaş grubundan bireylerin ortak benzer davranışlar gösterdiğini varsaymaktayız.

İnternet ve sosyal medya bağımlılığıyla ilgili olarak kişilik özelliklerini inceleyen çalışmaların çoğu aynı katılımcı örnekleminde ikisi arasındaki ilişkiyi incelememiştir. Sosyal medya bağımlılığı, internet bağımlılığın bir alt türü olarak görülmüş olup ayrı kavramlar olup olmadığı, teknoloji bağımlılığı için birleştirici bir yapı olduğu konusunda bir netliğe varılamamıştır. Ergen bireylerin sosyal medya bağımlılığı (ESMBÖ) ve internet bağımlılığı (EİİBÖ) ölçek puanları arasında anlamlı, pozitif yönde ve yüksek düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ($p=0.001$). (Çizelge 4.8.). Nazir ve Maya “İnternet ve sosyal medya bağımlılığı profillerinin kişilik özelliklerindeki ortak noktaları ve farklılıkları belirleme: özellikler, benlik saygısı ve benlik yapısı” makalesinde internet ve sosyal medya bağımlılığı arasındaki ilişkiyi incelemiş olup aralarında güçlü ve anlamlı bir ilişki bulmuşlardır. Bizim çalışmamızda da öğrencilere interneti daha çok hangi amaçla kullandığı sorulduğunda öğrencilerin %51.62’si sosyal medyaya girmek için kullandığını belirtmişlerdir⁶⁵ (Çizelge 4.4.). Leung “İnternet risklerini tahmin etmek: çocuklar ve ergenler arasında aranan tatminler, internet bağımlılığı belirtileri ve sosyal medya kullanımı üzerine uzunlamasına bir panel çalışması” adlı makalede sosyal medya kullanımının internet bağımlılığının gelişmesine zemin hazırladığını ortaya koymuştur ($p<0.02$).⁶⁶ Buna göre ergenlerde internet bağımlılığı arttıkça sosyal medya bağımlılığının da artacağını söyleyebiliriz. Bunun sebebi; farklı bağımlılık türlerinin altta yatan ortak risk faktörlerine sahip olmaları nedeniyle pozitif yönde ilişkili olduğu söylenebilir. Aynı zaman da sosyal medya uygulamalarını kullanabilmek için internet veri tabanından yararlanılması da internet ve sosyal medya bağımlılığını arttırmaktadır.

Bilimsel literatür her ne kadar yaşın bir değişken olarak değerlendirilmesinde bir fikir birliğinde olsa da çalışmamız da yaş değişkenine göre sosyal medya ve internet bağımlılığı konusun da öğrenci yaşı, öğrenci ebeveyn yaşı, sosyal medya bağımlılığı ölçeği ve internet bağımlılığı ölçeği puan ortalamalarının yaş değişkenine göre incelendiğinde gruplar arasında anlamlı bir farklılık var mı diye bakıldığında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0.05$) (Çizelge 4.8., Çizelge 4.1., Çizelge 4.3.). Kaval ve Siyez lise öğrencilerinde internet bağımlılığını bazı sosyodemografik değişkenlere göre

inceledikleri alışmalarında yaş değişkeni ile gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulmamışlardır ($p>0.05$).⁶⁷ Lozano-Blasco ve arkadaşlarının 37 çalışmanın örnekleme alındığı sistematik derleme ve meta-analiz çalışmasında yaşa göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulmuşlardır ($p<0.05$).⁶⁸ Martins ve arkadaşlarının yaptıkları çalışmada ebeveyn yaşının internet bağımlılığında anlamlı bir farklılık olmaz iken ($p>0.05$) örnekleme alınan 1916 ergen bireyin orta düzeyde internet bağımlısı olan (1600 birey) ile internet bağımlısı olan (316 birey) bireylerin yaş etkeni açısından anlamlı bir farklılık saptanmışlardır ($p<0.05$).⁶⁹ Fabris ve arkadaşlarının yaptıkları çalışmada yaşın, sosyal medya bağımlılığında önemli bir etki ortaya çıkarmadıklarını bulmuşlardır ($p=0.07$).⁷⁰ Bu sonuçlar; çalışmamızın sonuçlarıyla bazı çalışmalarda örtüşmekte olup, bazı çalışmalarda örtüşmemektedir. Yaşın sosyal medya ve internet bağımlılığında özellikle teknolojik cihaz kullanımının bu kadar yaygınlaştığı bir ortam da kültürel yapıya göre farklılık yaratabileceğini düşünmekteyiz.

12-18 yaş ergenlerin cinsiyet gruplarına göre kız ve erkek olmaları internet ve sosyal medya bağımlılığını etkiliyor mu diye baktığımızda; çalışmamızda cinsiyetin bağımlılığı etkilemediği, iki cinsiyet grubunda da öğrencilerin cinsiyetine göre ESMBO ve EİİBO puanlarının farklılaşmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$) (Çizelge 4.9., Çizelge 4.1., Çizelge 4.5.). Müller ve arkadaşlarının yaptıkları çalışmada; internet bağımlılığı olan ve olmayan yoğun sosyal ağ sitelerini kullanan ergenlerin demografik özellikleri incelendiğinde cinsiyetler arasında anlamlı bir fark bulamamışlardır ($p=0.145$).⁷¹ Van Rooij ve arkadaşlarının yaptığı ve 12-15 yaş arası ergen bireylerin dahil edildiği çalışmada: internet bağımlılığının ölçümüne yönelik; sorunlu internet kullanımı, sorunlu oyun kullanımı ve sorunlu sosyal medya kullanımı hakkında sorular soran farklı bir yaklaşımla karşılaştırmalarında sorunlu oyun kullanımının erkek bireylerde daha fazla olduğu ($p<0.01$) ama sorunlu sosyal medya kullanımının cinsiyet gruplarına göre farklılaşmadığını bulmuşlardır.⁷² Gavrilova ve arkadaşlarının yaptıkları pilot çalışmada örnekleme alınan kırsal kesimde yaşayan yüz öğrencinin internet bağımlılığı açısından cinsiyetleri arasında bir farklılık bulunamamıştır. Ergenlerin cinsiyet farklılıkları sosyal ağları kullanma amaçları ve bu amaçları ile internet bağımlılığı düzeyi arasındaki ilişkide ortaya çıkmıştır. İnternet bağımlısı erkek öğrenciler daha çok bilgi edinmek için sosyal ağlara yönelirken, internet bağımlısı kızlar, sosyal ağları daha çok iletişim ve bir gruba ait olmak için kullanmışlardır.⁷³ Li ve arkadaşlarının “Ergenlerde dürtüsellik,

davranışsal engelleme/yaklaşım sistemi ve internet bağımlılığı üzerinde başa çıkma stillerinin toplumsal cinsiyet perspektifinden aracı rolü” çalışmasında: 12-17 yaş ergenlerin internet bağımlılığı ve cinsiyetleri arasında bir anlamlılık bulunamamıştır ($p=0.67$).⁷⁴ Su ve arkadaşlarının 34 küresel yargı bölgesini içeren daha çok ergen bireylerle yapılan çalışmaların konu olduğu meta-analiz çalışmasında erkeklerin internet bağımlılığının küresel bir perspektiften bakıldığında kadınlardan biraz yüksek olduğunu bulmuşlardır ($g=0.145$). Sonuçlar; ekonomik kalkınma, internet kullanılabilirliğin ve sosyal normlardaki cinsiyete bağlı farklılıkların internet bağımlılığında, cinsiyetle ilgili hesaba katılması gereken önemli parametreler olduğunu göstermektedir.⁷⁵ Yine Su ve arkadaşlarının 21 ülkenin dahil edildiği ve ergen bireylerle yapılan çalışmaların daha çok yer aldığı meta-analiz çalışmasında ilk kez internet oyun bozukluğu ve sosyal medya bağımlılığının cinsiyete bağlı farklılıklarını incelemiştirler. Doksan dört bağımsız makaleyi inceleyen meta-analiz çalışmasında erkek bireylerde internet oyun bozukluğu cinsiyete bağlı önemli ayrımlar ortaya koymuştur ($g=0.479$). Buna karşın erkelerin sosyal medya bağımlılığı kadınlara göre daha düşük bulunmuştur ($g=-0.202$).⁷⁶ Çalışmamızın ve çalışmaların sonuçları doğrultusunda adölesanlarda internet ve sosyal medya bağımlılığının cinsiyet grubuna göre anlamlı farklılıkların olmamasının sebebini; her iki cinsiyette de teknolojik cihaz kullanımının eşit oranda yaygınlaşmaya başlaması ve toplumsal cinsiyet eşitliğinin dünya genelinde benimsenmeye başlamasına dayandırmaktayız.

Çalışmamızda sosyal medya ve internet bağımlılığının okul gruplarına göre farklılaşmasına baktığımızda ortaokul öğrencilerinin sosyal medya bağımlılığı ölçek puanları (ESMBÖ) ve internet bağımlılığı ölçek puanları (EİİBÖ) (sırasıyla: $p=0.037$, $p=0.001$) lise ve nitelikli lise öğrencilerinden daha düşük olduğu; iki lise grubunu karşılaştırdığımızda ise puan ile öğrenci alan nitelikli liselerin, puansız öğrenci alan lise öğrencilerinden daha düşük olduğu ortaya çıkmıştır (Çizelge 4.10., Çizelge 4.1.). Mertoğlu, ortaokul ve lise öğrencilerinin internet bağımlılıklarını karşılaştırdığı çalışmasında ortaokul öğrencilerinin bağımlılık oranının yüksek olduğu ama Ki kare analizinde anlamlı bir fark ortaya çıkmadığını tespit etmiştir ($\chi^2 = 3,460$, $sd = 2$, $p=0.177$).⁷⁷ Lin, Tayvan da yapmış olduğu 1060 ortaokul öğrencisinin örnekleme dahil edildiği çalışmada; COVID-19 salgını sırasında ortaokul öğrencilerinde internet bağımlılığı plevrasını %24.4 olarak oldukça yaygın olduğunu bulmuştur.⁷⁸ İpek ve İpek,

lise öğrencilerinin sosyal medya gelişmeleri kaçırma düzeyleri ve uyku kalitesini inceledikleri çalışmalarında farklı tür lise grupları arasında bir anlamlılık olup olmadığını incelediklerinde başarı düzeyi düşük olan ve puansız öğrenci alan lise de sosyal medya gelişmeleri kaçırma korkusunun ölçek puanı daha yüksek (ortalama=25.60), puanla öğrenci alan lise de ölçek puanı(ortalama=18.18) ise daha düşük çıkmıştır.⁷⁹ Bu da çalışmamızda puanla öğrenci alan nitelikli liselerin sosyal medya ve internet bağımlılığı ölçek puanlarından, puan ile öğrenci almayan liselerden daha düşük puan almalarıyla örtüşmektedir. Akbaş ve Gökbulut, lise öğrencilerinin internet bağımlılığı, okula yabancılaşma ve mutluluk düzeylerinin incelendiği çalışmada; puan ile öğrenci alan Fen liselerinin internet bağımlılığı diğer okullardan daha düşük çıkmıştır (ortalama=26.86).⁸⁰ Curpedin yaptığı tez çalışmasında akademik başarıları yüksek olan Anadolu lisesi ve Fen lisesi öğrencilerinin internet bağımlılığının, akademik başarıları düşük liselerde okuyan Meslek lisesi ve İmam Hatip lisesi öğrencilerinin internet bağımlılığını daha düşük bulmuştur. Fen Lisesi öğrencilerinin internet bağımlılığı her üç okul grubunda farklılaştığı ve Anadolu Lisesi öğrencilerinin ortalama farkları arasında puan farkının az olması çok güçlü olmasa da anlamlı bir ilişki olduğunu göstermiştir ($p=0.049$, $p<0.050$).⁸¹ Bunun sebebinin puan ile öğrenci alan lise öğrencilerinin yüksek olan akademik başarılarının ve üniversite kazanma hedeflerinin öğrencilerin zamanlarının büyük bir bölümünü ders çalışmaya ayırmaları, öğrencilerin internette daha az zaman ayırıyor olmalarına bağlamaktayız.

12-18 yaş ergen bireylerin bulundukları ilçe bazlı sosyal medya bağımlılığı ve internet bağımlılığı incelendiğinde en az sosyal medya ve internet bağımlılığı Altındağ ilçesi (ölçek puan ortalamaları sırasıyla: ort=16.94, ort=17.37), en fazla sosyal medya bağımlılığı ve internet bağımlılığı ise Çankaya ilçesi (ölçek puan ortalamaları sırasıyla: ort= 19.50, ort= 20.41) olduğu görülmektedir (Çizelge 4.11., Çizelge 4.5., Çizelge 4.1.). Öğrencilere yaşanılan ilçenin internet erişiminin etkileyip-etkilemediği, sosyal medya bağımlılığı ve internet bağımlılığı üzerine etkisine baktığımızda anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p>0.05$). (Çizelge 4.11., Çizelge 4.4.). Aksoy ve Öztoprak Ankara'nın Altındağ İlçesinde 788 öğrencinin dahil edildiği çalışmada öğrencilerin %13.8'nde internet bağımlılığı saptamışlardır.⁸² Güney ve Taşkın Ankara Çankaya ilçesinde 500 öğrencinin katıldığı kesitsel çalışmada ergenlerin sosyal medya bağımlılığı puan ortalaması 19,31 olarak bulmuşlardır.⁶² Lozano ve arkadaşlarının ergenlerde internet

bağımlılığını inceleyen, internet bağımlılığı prevalansı için yaş ortalaması 15.13 olan ve 21.878 ergenin dahil edildiği 20 makalenin meta-analizini çalışmasında; yaş, cinsiyet ve coğrafi bölge gibi değişkenleri incelemişlerdir. Coğrafi bölge farklıları ile internet bağımlılığı arasında varyansın %47'si ile anlamlı bir ilişki bulmuşlardır ($R^2 = 0.47$) $p < 0.001$).⁸³ İnternet bağımlılığı ve coğrafi bölge farklıları arasındaki farkın; bireysel farklılıklar, eğitimsel farklılıklar ve sosyo-kültürel farklılıklarla son derece karmaşık bir olgu olduğu gerçeği ve kullanılan ölçme araçlarının farklılıkları göz ardı edilmemelidir. Aynı zaman da yaşanan bölgenin internete ulaşım imkanlarının da bu farklılıklara sebep verdiğini düşünmekteyiz.

Ergen bireylerin ebeveyn eğitim durumuna göre sosyal medya ve internet bağımlılığı arasında bir ilişki var mı diye baktığımızda bir ilişki bulunamamıştır. Yani ergenlerin sosyal medya bağımlılığı ve internet bağımlılığını ebeveynin eğitim durumu etkilememektedir ($p > 0.05$) (Çizelge 4.12., Çizelge 4.2.). Eryılmaz ve arkadaşlarının “Öğrencilerin bilişim teknolojileri öz yeterlilik algısı ile internet bağımlılığının incelenmesi” adlı çalışmalarında anne-baba eğitim düzeyinin, internet bağımlılık ölçeği ve alt faktörleri arasında bir ilişki olmadığını bulmuşlardır ($p > 0.05$).⁸⁴ Coşkun ve arkadaşlarının “Ebeveynlerin aile hayatı ve çocuk yetiştirme tutumları ile ergenlerin internet bağımlılığı” arasındaki ilişkilerin incelendiği çalışmada; çalışma grubuna katılmayı onaylayan ebeveyn ve 12-18 yaş arası ergen çocuklar alınmıştır. 12-18 yaş ergenlerin internet bağımlılığı sonuçları ile ebeveyn sosyo-demografik özellikleri arasındaki ilişki incelendiğinde istatistiksel anlamlı bir fark tespit edilememiştir ($p = 0.482$).⁸⁵ Gültekin ve Aydemir, 2808 öğrencinin dahil edildiği ve internet bağımlılık düzeylerinin incelendiği çalışmada anne ve baba eğitim düzeyinin internet bağımlılık puan ortalamalarında anlamlı bir farklılık görülmemiştir ($p > 0.05$).⁸⁶ Gönültaş ve arkadaşlarının ergen bireylerin çeşitli demografik değişkenlere göre internet bağımlılığını araştırdıkları çalışmalarında anne-baba eğitim düzeylerinin internet bağımlılığı puanları arasında anlamlı bir farklılık oluşmadığını tespit etmişlerdir ($p > 0.05$).⁸⁷ Özgözü ve arkadaşlarının lise eğitimi gören öğrencilerin problemleri internet kullanımını araştırdıkları çalışmalarında; öğrencilerin anne öğrenim durumuna göre problemleri internet kullanımı arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p = 0.08$). Baba öğrenim durumu ve problemleri internet kullanımı arasında anlamlı bir ilişki bulmuşlardır ($p = 0.03$) hangi gruplar arasında bir ilişki olduğunu bulmak için yapılan Mann Whitney U

testlerinin sonucuna göre: ilkokul mezunu babaya sahip olan öğrencilerin puan ortalamaları lise ve üzeri mezun babaya sahip olan öğrencilerden daha düşük çıkmıştır.⁸⁸ Bu çalışmaların sonuçları çalışmamızın sonuçlarıyla örtüşmektedir.

Çalışmamızda anne ve babaların teknolojik cihaz kullanma durumları incelendiğinde anne ve babaların tamamının teknolojik cihaz kullandıkları, her iki ebeveynin en çok kullandığı teknolojik cihazın akıllı telefon olduğu saptanmıştır. Adölesan annelerinin yaş ortalamasının 41, babalarının yaş ortalamasının ise 44. olduğu tespit edilmiştir (Çizelge 4.3). Özaslan ve arkadaşlarının (2022) yaptıkları çalışmada; anne yaş ortalamasını 41.94, baba yaş ortalamasını ise 45.73 olarak bulmuşlardır. Coşkun ve arkadaşlarının çalışmasında ebeveyn yaşını 41.84 ± 4.29 olarak çalışmamıza benzer olarak bulmuşlardır.⁸⁵ Gökel yaptığı çalışmada ebeveynlerin teknoloji kullanım nedenlerini incelemiş olup ebeveynlerin en çok internete girmek amacıyla; akıllı telefon (%72, 7 saat), bilgisayar (%28, 7 saat) ve televizyon (%30, 4 saat) kullandığını tespit etmiştir.⁸⁹ Bu sonuçlar çalışmamızın sonuçlarıyla benzerdir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin gelir düzeyi ile sosyal medya ve internet bağımlılığı arasında bir ilişki var mı diye baktığımızda bir ilişki saptanamamıştır (Çizelge 4.13., Çizelge 4.2.). Coşkun ve arkadaşlarının yaptıkları çalışmada ergenlerin internet bağımlılığı ve gelir düzeyi arasındaki ilişkiye baktıklarında anlamlı bir fark tespit edememişlerdir ($p=0.150$).⁸⁵ Akbaş ve Gökbulut yaptıkları çalışmada gelir durumu ve internet bağımlılıkları arasında anlamlı bir fark bulmuşlardır. Aile gelir durumu yüksek olan öğrencilerde internet bağımlılık düzeyini daha yüksek bulmuşlardır ($p=0.01$).⁸⁰ Chen ve arkadaşlarının ergenlerde internet bağımlılığının aile işlevselliği, depresyon, öz-yeterlilik ve benlik saygısı arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada; ailelerinde daha yüksek harçlık alana öğrencilerin internet bağımlılığı konusunda daha büyük bir tehlikede olduğunu bulmuşlardır ($p=0.018$).⁹⁰ Bunun sebeplerinin gelir durumuna bakılmaksızın kişilerin teknolojik cihazlara ulaşım kolaylığının olması gelir durumu kötü olsa bile teknolojik cihazlara yatırım yapılmasına bağlamaktayız.

Öğrencilerin günlük internet kullanım süreleri ile sosyal medya ve internet bağımlılığı arasında güçlü bir farklılık bulunmuştur ($p=0.001$). Dolayısıyla 7 saat ve üzeri internet kullanım olan ergenlerde sosyal medya ve internet bağımlılığının da artacağı söylenebilir. Aynı zamanda en çok kullanılan sosyal medya platformu ile geçirilen süre

ile de güçlü bir farklılık bulunmuştur. 5 saatten fazla sosyal medya da süre geçiren ergenlerin sosyal medya bağımlılık ve internet bağımlılığı daha yüksek çıkmıştır ($p=0.001$) (Çizelge 4.14., Çizelge 4.4.). Akbaş ve Gökbulut yaptıkları çalışmada öğrencilerin günlük internet kullanım süreleri arttıkça internet bağımlılık düzeylerinin artacağı ve internet süresi arttıkça öğrencilerin okula yabancılaşacağını ortaya koymuşlardır ($p=0.00$).⁸⁰ We are social 2024 raporunda dünya genelinde tipik bir internet kullanıcısının her gün 6 saat 40 dakika çevrimiçi olduğunu, her gün sosyal medya da 2 saat 23 dakika zaman geçirdiğini bulmuşlardır. Aynı raporda Türkiye 6 saat 57 dakika internet kullanımı, 2 saat 44 dakika sosyal medyada zaman geçirmektedir. Çalışmamız da ergenlerin %45.3'ü sosyal medya da "1-2 saat" kadar zaman geçirdiklerini ifade etmişlerdir. We are social 2024 raporunda insanların interneti neden kullandıkları araştırıldığında %61'i bilgiye erişim amacıyla sonrasında %56.6'sı arkadaş ve aile ile iletişimde kalmak olduğunu ifade etmişlerdir.⁹¹ İnsanların çoğu iletişim için sosyal medya platformlarını tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Bu da çalışmamızda öğrencilere sorduğumuz "interneti daha çok hangi amaçla kullanıyorsunuz" sorusuna %51.62 ile sosyal medya platformları diye cevap vermeleriyle örtüşmektedir. TÜİK 2022 çocuk istatistikleri raporunda 6-15 yaş arası haftalık internet kullanım saatini 6 saat 59 dakika olarak açıklamıştır. Çocukların interneti kullanım amaçlarına baktığımızda %83.6'sı ödev ve öğrenme amacıyla, %66.1'i oyun amacıyla ve %61'i ise paylaşım sitelerinden video izlemek için kullanmaktadır.⁹² TÜİK verileri çalışmamızın sonuçlarıyla öncelik bazında örtüşmektedir. Çalışmamız da öğrencilerin %26.18'i ders, %8.72'si ise oyun amacıyla interneti kullanmaktadır. Sonuçların bu şekilde çıkmasının sebebini; artık teknolojik cihazların son derece hayatımızın içinde olması, eğitim ve öğretim faaliyetlerinin özellikle Covid-19 karantina döneminde öğrencilerin birçoğuna uzaktan eğitim verilmesinin büyük etken olduğunu düşünmekteyiz.

Ergenlerin kullandıkları internette güvenli internet mevcudiyetini incelediğimizde; öğrencilerin verdikleri cevaplara göre evde güvenli interneti bulunan öğrencilerin, evinde güvenli internet olup olmadığı konusunda bilgisi olmayan öğrencilerden sosyal medya bağımlılığı ve internet bağımlılığı daha düşük çıkmıştır ($p=0.001$) (Çizelge 4.15., Çizelge 4.4.). Sipahi ve arkadaşlarının ergenlerde internet bağımlılığı ve güvenli internet kullanımının değerlendirilmesi çalışmasında ergenlerin internet bağımlılık durumlarıyla güvenli internet kullanımı arasında istatistiksel anlamlı bir ilişki

saptamışlardır ($p=0.011$).⁹³ Beder ve Ergün “Ortaokul öğrencilerinin güvenli internet kullanım durumlarının belirlenmesi” üzerine yaptıkları çalışmada öğrencilerin değerlendirilmesinden elde ettikleri ortalama puan 3.85’tir. en düşük 1 puan en yüksek 5 puan alınan değerlendirmede öğrencilerin bilinç düzeylerinin yüksek olduğunu sonucuna ulaşılmıştır.⁹⁴ İnternet, birçok birey için son derece zararlı risklerin de içinde bulunduğu bir ortamdır. Güvenli internet kavramı her ne kadar internet kullanımından sonra ortaya çıkmış olsa da yaşadığımız bu dönemde güvenli internet kullanımı hakkında muhakkak bilgi sahibi olmamız gereken bir konu haline gelmiştir. İnternet kullanımının hayatımızın bir parçası haline gelmesi ile teknolojik araçlara nazaran daha fazla bağımlılık riski taşımaktadır. Türkiye’deki öğrenciler her ne kadar internet ve sosyal medya bağımlılığı konusunda ortalama seviyede olsa da risk seviyesine yakın bir konumdadır. Bu da bu konuda alınacak önlemleri gerekli kılmaktadır.

Ergen bireylerin sosyal medya bağımlılığı ve internet bağımlılığı konusunda hemşire desteği isteyip-istememelerine göre anlamlı bir farklılık olup olmadığına baktığımızda; internet bağımlılığı ölçeği ve sosyal medya bağımlılığı ölçeği puan ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık bulunmuştur ($p=0.001$). Ergenlerin soruya verdikleri evet-hayır cevaplarına göre sosyal medya ve internet bağımlılığı yüksek olan ergen bireyler hemşirelerden sosyal medya bağımlılığı konusundan destek isterken, sosyal medya bağımlılığı düşük olan bireyler istememektedir. Bu da çalışmamızın aslında en önemli konusunu oluşturmaktadır. Hemşireler ülkemizde genelde klinik alanda çalışan ve toplum sağlığı konusunda bireylerden uzaklaşan bir meslek grubu konumundadır. Literatür incelendiğinde hemşirelerin sosyal medya ve internet bağımlılığı konusunda sınırlı çalışmalar yaptığı görülmektedir (Çizelge 4.16., Çizelge 4.4.). Juthamane ve Gunawan, “Ergenler arasında internet ve oyun bağımlılığıyla ilgili faktörler: kapsam belirleme incelemesi” üzerine 11 kategoride (1. sosyodemografik özellikler, 2. ebeveyn ve aile faktörleri, 3. internet erişimi ve cihaz sahipliği, 4. sosyal medya ve oyunun kendisi, 5. psikopatolojik özellikler, 6. kişilik özellikleri, 7. öz yeterlilik, 8. okul ve eğitim faktörleri, 9. algılanan fayda, algılanan keyif ve sağlığı tehlikeye atan davranışlar, 10. arkadaş ilişkileri ve destekleri, 11. yaşam doyumu, stres ve siber güvenlik) ergenlerin internet ve oyun bağımlılığının kategorilerle nasıl ilişkilendirmek gerektiğinin anlamak için yaptıkları çalışmada kategorilerin çoğu doğrudan ilişkili olduğunu ortaya koymuşlardır. Ancak bu çalışmanın sınırlılığı içinde internet ve oyun

bağımlılığını iyi tanımlanmamış çalışmalara yer vermemeleri sebebiyle önemli bazı makalelerin yer almamasının olası olduğu belirtilmiştir. Çalışma: pediatri hemşireleri ve toplum sağlığı hemşireleri için ergenlerde internet ve oyun bağımlılığında nasıl baş etmeleri konusunda çıkarımlar sağlarken aynı zaman da belirlenen faktörle, ergenlerin bağımlılık düzeylerinin azaltılmasına yönelik müdahale sağlamak amacıyla temel bilgiler olarak kullanılabilir.⁹⁵ Sümen ve Evgin, lise öğrencilerinde sosyal medya bağımlılığı: uyku kalitesi ve psikolojik sorunlarla ilişkisini inceleyen ve 1274 öğrenciyi örnekleme aldıkları çalışmalarında; örneklem grubundaki öğrencilerin artan sosyal medya bağımlılığının sağlık ve uyku sorunları potansiyelini arttıracak ve okul sağlığı hemşirelerinin uygun müdahale yöntemlerini diğer okul profesyonelleri ile iş birliği içinde planlaması ve uygulaması önerilmiştir.⁹⁶ Evli ve Şimşek, Covid-19 pandemisinin ergenlerdeki internet bağımlılığı, mutluluk ve yaşam doyumu üzerine etkisini inceledikleri çalışma da; hayatı bir çok yönden etkileyen Covid-19 salgınının ergenlerde internet kullanım süresini Covid-19 salgını öncesine göre arttırdığı ve çoğu ergenin internette geçirdikleri sürele kendileri karar verdiğini ortaya koymuşlardır. Salgın ve bozulan ruh sağlığı konusunda hemşirelere büyük görevler düştüğünü; hemşirelerin internet bağımlılığı konusunda ergen ve aileyi eğitmeli, süreç hakkında aile ve ergen bireyi bilgilendirmelidir. Hemşirelerin ergen yaş dönemine uygun olarak internet bağımlılığı konusunda uygulamalarını ve planlamalarını yapmalıdır. Son olarak aile ve ergen arasındaki iletişimi güçlendirmek adına hemşirelere iletişim konusunda uygulamalarını geliştirmesinin önemini vurgulamışlardır.⁹⁷ Liang ve arkadaşlarının Covid-19 pandemisinde bireylerin psikolojik sıkıntı ve internet bağımlılığını inceledikleri çalışmalarında; gençler arasındaki internet bağımlılığının altında yatan mekanizmaların araştırılması ve etkili hemşirelik müdahalelerinin uygulanmasına izin verilmesi, ek olarak hemşirelerin sağlığın teşviki ve geliştirilmesinde internet bağımlılığı eğiliminde zamanında tarama yapmak için ebeveyn ve öğretmenlerle iş birliği sağlanmasını gerekliliğine değinmişlerdir.⁹⁸ Arı ve Küçük yaptıkları geleneksel derlemede hemşirelerin ergenler de sosyal medya bağımlılığı konusunda risk gruplarının belirlenmesi, erken müdahale ve tedavi de rol almaları ve olası risklerin saptanmasında büyük görevleri olduğuna değinmişlerdir.⁸ Uysal ve arkadaşlarının “Ergenlerde internet bağımlılığı ve pediatri hemşiresinin danışmanlık rolü” üzerine yazdıkları derlemede pediatri hemşirelerinin internet bağımlılığı konusunda ergenler

için danışmanlık rolüne değinmiş olup; sağlıklı internet kullanımı ve davranışlarının sürekliliğı için strateji geliştirmede pediatri hemşirelerinin sorumluluklarının önemini vurgulamışlardır.⁹⁹ İlerleyen süreçlerde hemşire profesyonellerin sosyal medya ve internet bağımlılığı konusunda daha görünür olacağı, özellikle okul sağığı hemşireliğine büyük görevler düştüğünü düşünmekteyiz. Artan çalışmalar ve raporlanan sonuçların doğrutusunda çocuk alanında çalışan hemşireleri sosyal medya ve internet bağımlılığı konusunda; eğitim ve çalışma hayatında daha fazla göreceğimizi varsaymaktayız.

6. SONUÇLAR VE ÖNERİLER

6.1. SONUÇLAR

Adölesanların sosyal medya bağımlılıkları ve internet bağımlılıkları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki vardır.

Adölesanların interneti en çok sosyal medya için kullandıklarını sonucuna ulaşılmıştır.

Adölesan bireylerin cinsiyetleri ile internet ve sosyal medya bağımlılığı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Adölesan bireylerin yaş ile sosyal medya ve internet bağımlılığı arasında istatistiksel bir anlamlılık çıkmamıştır.

Adölesan bireylerin bulundukları ilçeye göre en fazla bağımlılık düzeyinin Çankaya İlçesinde, en az bağımlılık düzeyinin ise Altındağ İlçesinde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

İlçe internet erişiminin sosyal medya ve internet bağımlılığı üzerinde istatistiksel bir anlamlılığın olmadığı bulunmuştur.

Ebeveyn eğitim durumunun sosyal medya ve internet bağımlılığı arasında istatistiksel bir anlamlılık bulunmamıştır.

Adölesanların gelir düzeyinin sosyal medya ve internet bağımlılığı üzerinde etkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Okul özelliklerine göre ortaokul öğrencilerinin; lisede okuyan öğrencilerden daha düşük internet ve sosyal medya bağımlılığı bulunurken, nitelikli lisede okuyan öğrencilerin sosyal medya ve internet bağımlılığı, puan ile öğrenci almayan liselerden daha düşük çıkmıştır.

Adölesanların sosyal medyada ve internette geçirdikleri süre attıkça, bağımlılık durumlarının arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Evlerinde güvenli internet kullanımı olduğunu bilen bireylerin, evlerinde güvenli internet kullanımı konusunda bilgisi olmayan bireylere göre bağımlılık oranları daha düşük çıkmıştır.

Sosyal medya ve internet bağımlılığı yüksek olan adölesanların hemşire profesyonellerinden destek isteme konusunda istekli oldukları, bağımlılığı düşük bireylerde ise böyle bir talebin olmadığı görülmektedir. Bu da çalışmamızın en önemli sonucudur.

6.2. ÖNERİLER

1. Ortaokul ve liselerde öğrenciler için güvenli internet kullanımı internet ve sosyal medya bağımlılığı konusunda eğitimlerin planlanması,
2. Sosyal medya ve internet bağımlılığının erken tespiti amacıyla düzenli aralıklarla okullarda tarama programlarının yapılması,
3. Adölesanlara verilecek eğitimlerde bireylerin; yaş, cinsiyet, günlük internet ve sosyal medya kullanımına yönelik kişiye özgü bireysel farklılıklar gözetilerek eğitimler planlanması,
4. Çalışmamızda sosyal medya ve internet bağımlılığı yüksek olan adölesanların hemşire desteği istemeleri gözetilip hem hemşirelik öğrenim programlarında hem de çalışma ortamlarında hemşirelere daha fazla eğitim verilmesi,
5. Çocuk sağlığı hemşirelerinin multidisipliner ekip içerisinde daha fazla yer almasının sağlanması, bütün okullarda okul sağlığı hemşiresinin bulunması,
6. Pediatri hemşireliği, okul sağlığı hemşireliği alanında sosyal medya ve internet bağımlılığı konusunda daha fazla çalışma yapılması,
7. Bu çalışma Ankara İli ile sınırlı olduğu için, Türkiye genelinde daha geniş örnekleme ve farklı şehir ve bölgeleri de kapsayacak şekilde araştırmaların yapılması önerilmektedir.

KAYNAKÇA

1. Özgenel M, Canpolat Ö, Ekşi H. Ergenler için sosyal medya bağımlılığı ölçeği (ESMBÖ): Geçerlik ve güvenirlik çalışması. Addicta: The Turkish Journal on Addictions. 2019;6: 629–662.
2. Ektiricioğlu C, Arslantaş H, Yüksel R. Ergenlerde çağın hastalığı: Teknoloji bağımlılığı. Arşiv Kaynak Tarama Dergisi. 2020; 29(1): 51-64.
3. Smahel D, Machackova H, Mascheroni G, Dedkova L, Staksrud E, Ólafsson K, et al. EU Kids Online 2020: Survey results from 19 countries. EU Kids Online: 2020. 157.
4. Anderson M, Jingjing J. Teens, social media and technology. Pew Research Center. 2018; 31: 1673-1689.
5. Bozzola E, Spina G, Agostiniani R, Barni S, Russo R, Scarpato E, et al. The use of social media in children and adolescents: scoping review on the potential risks. International Journal Of Environmental Research And Public Health. 2022;19(16): 9960.
6. Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması [Internet].2019 [Erişim Tarihi 12 Eylül 2023]. Erişim adresi: [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2019-30574](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2019-30574)
7. Hanehalkı Bilişim Teknolojileri (BT) Kullanım Araştırması [Internet]. 2022 [Erişim Tarihi 12 Eylül 2023]. Erişim adresi:[https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-Bilisim-Teknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587)
8. Arı S, Küçük S. Adölesanlarda sosyal medya kullanımı, siber zorbalık, yalnızlık ilişkisi ve hemşirelik. Türkiye Sağlık Bilimleri ve Araştırmaları Dergisi. 2022; 5(2): 34-44.

9. Tarokh L, Saletin JM, Carskadon MA. Sleep in adolescence: physiology, cognition and mental health. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*. 2016; 70:182-188.
10. Khan L. Puberty: Onset and progression. *Pediatric Annals*. 2019; 48(4): 141-145.
11. Wood CL, Lane LC, Cheetham T. Puberty: Normal physiology (brief overview). *Best Practice & Research Clinical Endocrinology & Metabolism*. 2019; 33(3): 101265.
12. Vijayakumar N, Op de Macks Z, Shirtcliff EA, Pfeifer JH. Puberty and the human brain: Insights into adolescent development. *Neuroscience & Biobehavioral Reviews*, 2018; 92: 417-436.
13. Olsen Y. What is addiction? history, terminology, and core concepts. *Medical Clinics*. 2022; 106(1): 1-12.
14. Karakuş BN, Özdengül F, Görmüş ZİS, Şen A. Bağımlılık fizyopatolojisine genel bakış. *KTO Karatay Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2021; 2(3): 158-166.
15. Taş İ. Ergenler için internet bağımlılığı ölçeği: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2019; 20(2): 875-905.
16. The correct citation for this book is American Psychiatric Association. *Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders*. Fifth Edition. Text Revision. Washington DC: American Psychiatric Association; 2022.
17. Saka E. *Yeni Medya Çalışmaları V Türkiye İnternet Tarihi*. İstanbul: Alternatif Bilişim; 2019.
18. Yüksel ŞF, Öztoprak Ö. Ergenlerin sosyal medya bağımlılığı düzeylerinin benlik saygısına göre incelenmesi. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*. 2019; (özel sayı): 363-377.
19. Bilge M, Uçan G, Baydur H. Investigating the association between adolescent internet addiction and parental attitudes. *International Journal of Public Health*. 2022; 67: 1605065.

20. Schmidt H, Brandt D, Meyer C, Bischof A, Bischof G, Trachte A, et al. Motivational brief interventions for adolescents and young adults with internet use disorders: a randomized-controlled trial. *Journal of Behavioral Addictions*. 2022; 11(3): 754-765.
21. Semiz T, Bora B, Sosyal medya. [Internet]. 2014 [Erişim Tarihi 12 Eylül 2023]. Erişim adresi: <https://www.stb.org.tr/Dosyalar/Arastirmalar/sosyal-medya.Pdf>
22. Bütüner R, Bütüner N, Bütüner M. Ergenlerde sosyal medya bağımlılığı konusunda son beş yılda yapılmış çalışmaların incelenmesi. *Journal of Information Systems and Management Research*. 2022; 4(2): 17-34.
23. Nisan 2023 Dijitalin Küresel Durumu. [Internet]. 2023 [Erişim Tarihi 12 Eylül 2023]. Erişim adresi: Nisan 2023'te Dijitalin Küresel Durumu-We Are Social Singapore
24. Montag C, Yang H, Elhai Jd. On the psychology of tiktok use: a first glimpse from empirical findings. *Frontiers In Public Health*. 2021; 9: 641673.
25. McCashin D, Murphy CM. Using tiktok for public and youth mental health – a systematic review and content analysis. *Clinical Child Psychology and Psychiatry*. 2023;28(1):279-306.
26. Aruğaslan E, Çivril H. Öğrenme ortamı olarak YouTube'un kullanılmasına ilişkin adölesan görüşleri. *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 2023, 9.1: 356-375.
27. Ferik F, İnce D. YouTube'da alternatif medya yaratmak: flu tv iş modeli. *Sosyal Mucit Academic Review*, 2022; 4(1): 44-70
28. Köseoğlu Ö. Sosyal ağ sitesi kullanıcılarının motivasyonları: Facebook üzerine bir araştırma. *Selçuk İletişim*. 2012; 7(2): 58-81.,
29. Ocak 2023 itibarıyla dünya çapında en popüler sosyal ağlar [Internet]. 2023 [Erişim Tarihi 22.09.2023]. Erişim adresi: [Biggest social media platforms 2023 | Statista](#)

30. Silver L, Smith A, Courtney J, Jiang J, Anderson M, Rainie L. Mobile Connectivity In Emerging Economies, Pew Research Center; 7 Mart 2019. 9.
31. Yayla HM. Kullanımlar ve doyumlar bağlamında Dokuz Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi öğrencilerinin sosyal medya kullanımı: Instagram örneği. Selçuk İletişim. 2018; 11(1): 40-65.
32. Instagram [Internet]. 2023 [Erişim Tarihi 22.09.2023]. Erişim adresi:Instagram - Statistics & Facts | Statista
33. Line [Internet]. 2023 [Erişim Tarihi 22.09.2023]. Erişim adresi:LINE Corporation | LINE's Philosophy
34. Erskine N, Hendricks S. The use of Twitter by medical journals: systematic review of the literature. Journal of Medical Internet Research. 2021; 23(7): e26378.
35. Twitter [Internet]. 2023 [Erişim Tarihi 22.09.2023]. Erişim adresi:Top 55+ Twitter Statistics, Facts & User Demographics For 2023 (websiterating.com)
36. Telegram [Internet]. 2023 [Erişim Tarihi 22.09.2023]. Erişim adresi:Telegram F.A.Q. (telegramapp.github.io)
37. Gentina E, Chen R, Yang Z. Development of theory of mind on online social networks: Evidence from Facebook, Twitter, Instagram, and Snapchat. Journal of Business Research, 2021; 124: 652-666.
38. Kim J, Uddin AZ, Lee Y, Nasri F, Gill H, Subramanieapillai M, et al. A systematic review of the validity of screening depression through Facebook, Twitter, Instagram, and Snapchat. Journal of Affective Disorders. 2021; 286: 360-369.
39. Üstündağ A. Ergenlerin sosyal medya kullanım amaçları ile sosyal destek algıları arasındaki ilişkinin incelenmesi. Uludağ Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi. 2022; 23(42): 169-190.

40. Çömlekçi MF, Başol Oğuz. Gençlerin sosyal medya kullanım amaçları ile sosyal medya bağımlılığı ilişkisinin incelenmesi. Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi. 2019; 17(4): 173-188.
41. Xiao W, Peng J, Liao S. Exploring the Associations between Social Media Addiction and Depression: Attentional Bias as a Mediator and Socio-Emotional Competence as a Moderator. International Journal of Environmental Research and Public Health. 2022; 19(20):13496.
42. Henzel V, Håkansson A. Hooked on virtual social life. Problematic social media use and associations with mental distress and addictive disorders. PLoS One. 2021 Apr 8;16(4):e0248406.
43. Bányaı F, Zsila Á, Király O, Maraz A, Elekes Z, Griffiths MD, et al. Problematic social media use: results from a large-scale nationally representative adolescent sample. PLoS One. 2017; 12(1): e0169839.
44. Luo T, Qin L, Cheng L, Wang S, Zhu Z, Xu J, et al. Determination the cut-off point for the Badölesansocial media addiction (BSMAS): Diagnostic contribution of the six criteria of the components model of addiction for social media disorder. J Behav Addict. 2021 May 18;10(2):281-290.
45. Özparlak A, Karakaya D. "Ergenlerde İnternet Bağımlılığı ile İlişkili Ailesel Faktörler ve Hemşirelik Bakımı." Türkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences. 2020; 12(2): 291-299.
46. Meral B, Çağlar S. Siber zorbalık: Çocuklarda zorbalığın yeni dönemi ve hemşirelik yaklaşımları. Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi. 2021; 14(3): 261-267.
47. Muniz EA, Queiroz MVO, Pinheiro PNDC, Silva MRFD, Moreira TMM, Oliveira EN, et al. School Nursing Guide for student health promotion: construction and validity. Rev Bras Enferm. 2022 Dec 16;76(1): e20220260.
48. Hemşirelik Yönetmeliği [Internet]. 2011 [Erişim Tarihi 29.09.2023]. Erişim adresi: HEMŞİRELİK YÖNETMELİĞİ (mevzuat.gov.tr)

49. UNICEF. Dünya Çocuklarının Durumu 2017 Dijital bir Dünyada Çocuklar, New York: United Nations Children's Fund (UNICEF); 2017.
50. Dijital yönergeler: Çocuklar için sağlıklı teknoloji kullanımını teşvik etmek [Internet]. 2019 [Erişim Tarihi 02.03.2023]. Erişim adresi: <https://www.apa.org/topics/social-media-internet/technology-use-children>
51. Babaoğlu AB, Tekindal M, Büyükuysal MÇ, Tözün M, Elmalı F, Bayraktaroğlu T, Tekindal MA. Epidemiyolojide gözlemsel çalışmaların raporlanması: STROBE kriterlerinin Türkçe uyarlaması. Batı Karadeniz Tıp Dergisi, 2021;5(1):86-93.
52. Millî Eğitim Bakanlığı İstatistikleri [Internet]. 2023 [Erişim Tarihi 02.10.2023]. Erişim adresi: <https://istatistik.meb.gov.tr/OgrenciSayisi/Index>
53. Cohen L, Manion L, Morrison K. Research Methods in Education (6th ed.). London and New York NY: Routledge Falmer; 2007.
54. Erdoğan S, Nahcivan B, Esin M. Hemşirelikte Araştırma. 4. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri Ltd. Şti; 2020. s:169-192.
55. Choi M, Park S, Cha S. Relationships of mental health and internet use in korean adolescents. Arch Psychiatr Nurs. 2017;31(6):566-71.
56. Lin S, Mastrokourou S, Longobardi C. Social relationships and social media addiction among adolescents: Variable-centered and person-centered approaches. Computers in Human Behavior. 2023; 147(3): 107840.
57. Settanni M, Fabris M, Marengo D. Follow or be followed: Exploring the links between Instagram popularity, social media addiction, cyber victimization, and subjective happiness in Italian adolescents. Children and Youth Services Review. 2020; 113: 104955.
58. Kaya A, İşler Dalgiç A. How does Internet Addiction Affect Adolescent Lifestyles? Results from a School-Based Study in the Mediterranean Region of Turkey. Journal of Pediatric Nursing. 2021; 59: 38-43.

59. Barbara G. Tabachnick, Linda S. Fidel. Using Multivariate Statistics. 6. Boston: Pearson; 2013.
60. Erdoğan S, Nahcivan B, Esin M. Hemşirelikte Araştırma. 4. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri Ltd. Şti; 2020. s:237-279.
61. Erdoğan S, Nahcivan B, Esin M. Hemşirelikte Araştırma. 4. İstanbul: Nobel Tıp Kitabevleri Ltd. Şti; 2020. s:216-233.
62. Güney M, Taşkın T. Ergenlerde sosyal medya kullanımı ve sosyal medya bağımlılığı. Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi. 2020;9(2): 183-190.
63. Lin MP, Wu JYW, You J, Hu WH, Yen CF. Prevalence of internet addiction and its risk and protective factors in a representative sample of senior high school students in Taiwan. Journal of Adolescence. 2018; 62: 38-46.
64. Shek DTL, Lu Y. Adolescent internet addiction in Hong Kong: prevalence, change, and correlates. Journal Of Pediatric And Adolescent Gynecology. 2016; 29(1): 22-S30.
65. Nazir H, Samaha M. "Identifying commonalities and differences in personality characteristics of Internet and social media addiction profiles: traits, self-esteem, and self-construal." Behaviour & Information Technology. 2019; 38(2): 110-119.
66. Leung L. Predicting Internet risks: a longitudinal panel study of gratifications-sought, Internet addiction symptoms, and social media use among children and adolescents. Health Psychol Behav Med. 2014 Jan 1;2(1):424-439.
67. Kaval A, Siyez D. Lise Öğrencilerinde internet bağımlılığının görülme sıklığı ve bazı sosyo-demografik değişkenlere göre incelenmesi. Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi. 2022;13(1): 216-233.
68. Lozano-Blasco R, Robres AQ, Sánchez AS. Internet addiction in young adults: A meta-analysis and systematic review. Computers in Human Behavior. 2022; 130: 107201.

69. Martins MV, Formiga A, Santos C, Sousa D, Resende C, Campos R, et al. Adolescent internet addiction–role of parental control and adolescent behaviours. *International Journal of Pediatrics and Adolescent Medicine*. 2020; 7(3): 116-120.
70. Fabris MA, Marengo D, Longobardi C, Settanni M. Investigating the links between fear of missing out, social media addiction, and emotional symptoms in adolescence: The role of stress associated with neglect and negative reactions on social media. *Addict Behav*. 2020 Jul; 106:106364.
71. Müller KW, Dreier M, Beutel ME, Duven E, Giralt S, Wölfling K. A hidden type of internet addiction? Intense and addictive use of social networking sites in adolescents. *Computers in Human Behavior*. 2016; 55: 172-177.
72. Rooij AJ, Mheen D, Ferguson CJ, Schoenmakers T. Time to abandon Internet Addiction? Predicting problematic internet, game, and social media use from psychosocial well-being and application use. *Clinical Neuropsychiatry*. 2017; 14:113–121.
73. Gavrilova TA, Korshunova NL, Markova OV, Slinkova TV. (). Gender Aspects Of Internet-Addiction And Social Networking Motives In Rural High-School Students. *European Proceedings of Social and Behavioural Sciences*. 2018;46:319-325.
74. Li Q, Dai W, Zhong Y, Wang L, Dai B, Liu X. The mediating role of coping styles on impulsivity, behavioral inhibition/approach system, and internet addiction in adolescents from a gender perspective. *Frontiers in psychology*. 2019; 10: 2402.
75. Su W, Han X, Jin C, Yan Y, Potenza MN. Are males more likely to be addicted to the internet than females? A meta-analysis involving 34 global jurisdictions. *Computers in Human Behavior*. 2019; 99: 86-100.
76. Su W, Han X, Yu H, Wu Y, Potenza MN. Do men become addicted to internet gaming and women to social media? A meta-analysis examining gender-related differences in specific internet addiction. *Computers in Human Behavior*. 2020; 113: 106480.

77. Mertoğlu M. Ortaokul ve lise öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeyleri ile akademik başarıları ve bazı değişkenlerle ilişkilerinin incelenmesi-izmir bayraklı örneği. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi. 2020; 20(2): 932-944.
78. Lin MP. Prevalence of internet addiction during the COVID-19 outbreak and its risk factors among junior high school students in Taiwan. International Journal Of Environmental Research And Public Health. 2020; 17: 8547.
79. İpek Y. İpek H. Lise öğrencilerinde FoMO Düzeyleri ile Uyku Kalitesi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR). 2023; 10(102): 3539-3545.
80. Akbaş SA, Gökbulut B. Lise öğrencilerinin internet bağımlılığı, okula yabancılaşma ve mutluluk düzeyleri arasındaki ilişki. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi. 2023; 22(87): 741-762.
81. Kübra Curpedin. Öğrencilerde Bireysel Sorumluluğun İnternet Bağımlılığına Etkisinin Okul Sosyal Hizmeti Bağlamında Değerlendirilmesi [Yüksek Lisans]. Yer: Karabük Üniversitesi; 2022.
82. Aksoy E, Öztoprak Ü. The effect of internet addiction in students on quality of school life. Journal of Contemporary Medicine. 2021; 11(2): 225-231.
83. Raquel LB, Latorre-Martínez M, Cortés-Pascual A. Screen addicts: A meta-analysis of internet addiction in adolescence. Children and Youth Services Review. 2022;135: 106373.
84. Eryılmaz S, Sarıçayır D, Yıldız G. Adölesanların bilişim teknolojileri öz yeterlik algısı ile internet bağımlılığının incelenmesi. Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi. 2020; 7(2): 609-638.
85. Coşkun S, Kılıç HS, Sarıkoç G. Ebeveynlerin aile hayatı ve çocuk yetiştirme tutumları ile ergenlerin internet bağımlılığı. Humanistic Perspective. 2021; 3(3): 780-799.

86. Gültekin M, Aydemir H. İlkokul ve ortaokul son sınıf öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin incelenmesi (Adıyaman ili örneği). Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi. 2021; 8(1): 103-121.
87. Gönültaş O, Uzun K, Akın AS, Özcan FA. Ergenlerin internet bağımlılığı düzeylerinin çeşitli demografik değişkenlere göre incelenmesi, Examination of adolescents internet addiction levels according to various demographic variables. Journal of International Social Research. 2020; 13(70): 519-529.
88. Özgözü S, Şimşek H, Arıkan MF, Alyaprak A, Günay B, Eyigüngör N. Lise öğrencilerinde problemlili internet kullanımı ile sosyal destek algıları arasındaki ilişkiler. Milli Eğitim Özel Eğitim ve Rehberlik Dergisi. 2022; 2(3): 33-62.
89. Gökel Ö. Teknoloji bağımlılığının çeşitli yaş gruplarındaki çocuklara etkileri hakkındaki ebeveyn görüşleri. Kıbrıs Türk Psikiyatri ve Psikoloji Dergisi. 2020; 2(1): 41-47.
90. Chen HC, Wang JY, Lin YL, Yang SY. Association of internet addiction with family functionality, depression, self-efficacy and self-esteem among early adolescents. International Journal of Environmental Research and Public Health. 2020; 17(23): 8820.
91. We are Social UK Dijital 2024 Raporu. [Internet]. 2023 [Erişim Tarihi 06. Şubat 2024]. Erişim adresi: Dijital 2024: 5 milyar sosyal medya kullanıcısı - We Are Social UK
92. TÜİK. Türkiye'deki çocuklar 2022 istatistiklere bakış, Ankara: UNICEF; 2022.s:17-18.
93. Sipahi H, Kartal E, Gökkılıç B, Demir H, Yoldaş S, Yabar S, ve ark. Bornova İlçesi'nde dört okulda ergenlerde internet bağımlılığı ve güvenli internet kullanımının değerlendirilmesi. Ege Tıp Dergisi. 2019; 58(4): 375-383.
94. Beder A, Ergün E. Ortaokul öğrencilerinin güvenli internet kullanım durumlarının belirlenmesi. Journal of Educational Sciences & Practices. 2015; 14(27): 23-41.

95. Juthamanee S, Gunawan J. Factors related to Internet and game addiction among adolescents: A scoping review. *Belitung Nursing Journal*. 2021;7(2): 62-71.
96. Sümen A, Evgin D. Social Media Addiction in High School Students: A Cross-Sectional Study Examining Its Relationship with Sleep Quality and Psychological Problems. *Child Ind Res*. 2021; 14:2265–2283.
97. Evli M, Şimşek N. The effect of COVID-19 uncertainty on internet addiction, happiness and life satisfaction in adolescents. *Archives of Psychiatric Nursing*. 2022; 41: 20-26.
98. Liang L, Li C, Meng C, Guo X, Lv J, Fei J, Mei S. Psychological distress and internet addiction following the COVID-19 outbreak: Fear of missing out and boredom proneness as mediators. *Arch Psychiatr Nurs*. 2022 Oct; 40:8-14.
99. Uysal G, Balcı S, Erdemir F. Ergenlerde internet bağımlılığı ve pediatri hemşiresinin danışmanlık rolü. *Türkiye Klinikleri Pediatric Nursing-Special Topics*. 2018; 4(1): 43-51.

EKLER

EK-1. SOSYODEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

1. Doğum yılı:
2. Cinsiyet: Kız () Erkek ()
3. Şu an eğitim görülen okul: Ortaokul () Lise ()
4. Kaçınıcı sınıfa gidiyorsunuz:
5. Yaşadığınız ilçe:
6. Anne yaşı:
7. Baba yaşı:
8. Aile tipi: Çekirdek Aile () Geniş Aile () Boşanmış Aile ()
9. Anne eğitim düzeyi: İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Yüksek Lisans () Doktora ()
10. Baba eğitim düzeyi: İlkokul () Ortaokul () Lise () Üniversite () Yüksek Lisans () Doktora ()
11. Ailenin sosyoekonomik durumu: Gelir gidere eşit ()
Gelir giderden fazla () Gelir giderden az ()
12. Annenin teknolojik cihaz kullanım durumu ve kullanıllana bildiği cihazlar:
Teknolojik cihaz kullanır () Teknolojik cihaz kullanmaz ()
13. Kullandığı teknolojik cihazlar: Akıllı Telefon () Bilgisayar () Tablet () Diğer (tanımlayınız):
14. Babanın teknolojik cihaz kullanım durumu ve kullanıllana bildiği cihazlar:
Teknolojik cihaz kullanır () Teknolojik cihaz kullanmaz ()
15. Kullandığı teknolojik cihazlar: Akıllı Telefon () Bilgisayar () Tablet () Diğer tanımlayınız:

16. Çocuğun internete hangi cihazla bağlandığı: Telefon () Bilgisayar ()
Tablet () İnternet kafe() Annenin teknolojik cihazları()
Babanın teknolojik cihazları()

17. Günde kaç saat internet kullanımı mevcut: 0-1 saat () 1-3 saat ()
3-5 saat () 5-7saat () 7 saat ve üzeri ()

18. İnterneti daha çok hangi amaçla kullandığı: Sosyal Medya () Ders ()
Eğlence () Oyun() Diğer (tanımlayınız):

19. İnternet harici yaptığı aktiviteler: Spor () Müzik() Kitap
okumak () Gezi-seyahat () Diğer (tanımlayınız):

20. Evde güvenli internet kullanımı var mı? Evet () Hayır()
Bilgimiz yok()

21. En çok kullanılan sosyal medya uygulaması hangisidir: Instagram ()
Twitter() YouTube () Tiktok () Diğer (açıklayınız):

22. En çok kullanılan sosyal medya uygulamasında ne kadar zaman
geçirmektesiniz:

1-2 saat arası () 2-3 saat arası () 3-4 saat arası () 5 saatten fazla ()

23. Yaşadığınız ilçe internet erişiminizi arttırıyor mu?

Evet () Hayır ()

24. Sosyal medya bağımlılığında hemşirelerin sizi desteklemesini ister
misiniz?

Evet() Hayır()

EK-2. ERGENLER İÇİN SOSYAL MEDYA BAĞIMLILIĞI ÖLÇEĞİ

Açıklama; Saygıdeğer katılımcı, aşağıda verilen ifadeleri <i>son 1 yıldaki sosyal medya (MySpace, Facebook, Bebo, LinkedIn, Tumblr, Bloglar, Instagram, WhatsApp, Viber, Line, Tango, Snapchat, Wikipedia, Podcast Apple iTunes, Forumlar, YouTube, Twitter, vb.)</i> kullanımınızı düşünerek işaretleyiniz.		Hiçbir zaman	Nadiren	Bazen/ara sıra	Çoğunlukla	Her zaman
		1	2	3	4	5
1	Sosyal medyayı kullanmadığımda sinirli, endişeli veya üzgün olurum.					
2	Aklımda sürekli sosyal medya yaptığım veya yapacağım etkinlikler vardır.					
3	Sosyal medyayı çok kullandığım için sinema, tiyatro, müzik, spor gibi diğer etkinliklere veya hobilerime zamanım kalmıyor.					
4	Sosyal medyada gezinirken “biraz daha” diyerek süreyi uzatırım.					
5	Sosyal medya iş, okul veya aile hayatımı olumsuz etkilemesine rağmen sosyal medyayı kullanmaya devam ediyorum.					
6	Sosyal medya kullanımımı kontrol etmeye, azaltmaya veya durdurmaya çalışırken zorlanıyorum.					
7	Kendimi mutlu hissetmek için sosyal medyayı daha fazla kullanırım.					
8	Sosyal medyada harcadığım zaman miktarını ailemden veya çevremdeki insanlardan gizlerim.					
9	Sosyal medyada harcadığım süre yüzünden insanlarla (aile, arkadaş ve sosyal çevre) ilişkilerimde ciddi çatışmalar yaşarım.					

EK-3. ERGENLER İÇİN İNTERNET BAĞIMLILIĞI ÖLÇEĞİ

Değerli katılımcılar Aşağıda son bir yıldaki internet kullanımınızla ilgili bazı sorular yer almaktadır. Lütfen her maddeyi dikkatlice okuyup size uygun olan ifadelerin karşısına “Hiçbir zaman”, “Nadir olarak”, “Bazen”, “Sık sık” ve “Her zaman” şeklinde görüşlerinizi (X) işareti koyarak belirtiniz.	Hiçbir zaman	Nadir olarak	Bazen	Sık sık	Her zaman
Son 1 yılda					
1. İnternette olmadığınız zamanlarda kendinizi huzursuz hissettiğiniz oldu mu?					
2. İnternete girmeyi durdurmak istediğiniz ancak kendinizi yine internette bulduğunuz oldu mu?					
3. İnternete çok fazla girdiğiniz için diğer insanlarla problem yaşadınız mı?					
4. İnternette olmadığınız zamanlarda bile zihninizi sürekli olarak internet ile meşgul halde bulduğunuz oldu mu?					
5. Sürekli olarak planladığınızdan daha fazla internette zaman geçirdiğiniz oldu mu?					
6. İnternette uzun süre kaldığınız için temel ihtiyaçlarınızı (yeme, içme, uyku vb) ertelediğiniz oldu mu?					
7. İnternette geçirdiğiniz süreyle ilgili diğer insanları yanılttığınız oldu mu?					
8. İnterneti sizi rahatsız eden duygu ve durumlardan kurtulmak için kullandığınız oldu mu?					
9. İnternette çok zaman geçirdiğiniz için aile fertleriniz ve diğer kişilerle çok ciddi anlaşmazlıklar yaşadınız mı?					

EK-4. ETİK KURUL İZNİ

T.C.
UFUK ÜNİVERSİTESİ
Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma Etik Kurulu Başkanlığı

Sayı : E-81182178-605.99-35636
Konu : Etik Kurul Onayı

07.06.2023

DR. ÖĞR. ÜYESİ AYŞE SEVİM ÜNAL

İlgi : 09.05.2023 tarihli dilekçeniz.

Üniversitemiz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği ABD Yüksek Lisans Programı öğrencisi **AYDIN AVCI** 'nın, Hemşirelik Yüksekokulu öğretim üyesi **Dr. Öğr. Üyesi Ayşe Sevim ÜNAL**'ın tez danışmanlığında yürüteceği "**12-18 Yaş Bireylerin Sosyal Medya Bağımlılıkları Düzeylerinin Belirlenmesi**" konu başlıklı tez çalışması, Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma Etik Kurulumuzun 12.05.2023 tarih ve 2023/03 sayılı toplantısında Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi ve Ufuk Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Bilimsel Araştırma Etik Kurulu Yönergesi çerçevesinde değerlendirilmiş olup, etik açıdan uygun olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.

Bilgilerinizi ve gereğini saygılarımla arz/rica ederim.

Prof. Dr. Mustafa KILIÇ
Kurul Başkanı

EK-5. ANKARA İL MİLLİ EĞİTİM İZNİ

T.C.
ANKARA VALİLİĞİ
Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-14588481-605.99-81108705
Konu : Araştırma İzni

08.08.2023

UFUK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜNE

- İlgi: a) 25.07.2023 tarihli ve 36653 sayılı yazınız.
b) MEB Yenilik ve Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğünün 2020/2 nolu Genelgesi.

Üniversiteniz Sağlık Bilimleri Enstitüsü Yüksek Lisans Öğrencisi Aydın AVCI'nın "**12-18 Yaş Bireylerin Sosyal Medya Bağımlılıkları Düzeylerinin Belirlenmesi**" konulu tezi kapsamında merkez ilçelere bağlı okul ve kurumlarda uygulanacak olan veri toplama araçları ilgi (b) Genelge çerçevesinde incelenmiştir.

Yapılan inceleme sonucunda, söz konusu araştırmanın Müdürlüğümüzde muhafaza edilen ölçme araçlarının; Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, Milli Eğitim Temel Kanunu ile Türk Milli Eğitiminin genel amaçlarına uygun olarak, ilgili yasal düzenlemelerde belirtilen ilke, esas ve amaçlara aykırılık teşkil etmeyecek, eğitim-öğretim faaliyetlerini aksatmayacak şekilde okul ve kurum yöneticilerinin sorumluluğunda gönüllülük esasına göre uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Harun FATSA
Vali a.
Milli Eğitim Müdürü

Ek:
Uygulama araçları (4 sayfa)
Dağıtım:
Gereği:
Ufuk Üniversitesi
Bilgi:
a Merkez İlçe MEM

EK-6. ÖLÇEK KULLANIM İZİNİ

Re: ölçek kullanım izni hk.

ibrahim taş <

5.04.2023 Çar 04:41

Kime:aydin avci <

1 ek (15 KB)

9 maddeli ergen internet bağımlılığı ölçeği.docx

Merhaba Aydın

Ölçek maddeleri ile güvenilirlik geçerlik bilgileri ektedir.

İyi çalışmalar

İbrahim TAŞ

Doç. Dr.

Sakarya Üniversitesi/İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi

Psikoloji Bölümü/Gelişim Psikolojisi Anabilim Dalı

54050 Kemaipaşa Esentepe Kampüsü, Serdivan/Sakarya

*** **

İbrahim Taş

Associate Professor

Sakarya University/Faculty of Humanities and Social Sciences

Department of Psychology / Developmental Psychology

54050 Kemaipaşa Esentepe Campus, Serdivan/Sakarya

aydin avci <

5 Nis 2023 Çar, 12:03 tarihinde şunu yazdı:

HOCAM MERHABA BEN AYDIN AVCI. UFUK ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ ÇOCUK SAĞLIĞI VE HASTALIKLARI HEMŞİRELİĞİ ALANINDAN YÜKSEK LİSANS YAPMAKTAYIM. TEZ AŞAMASINA GEÇMİŞ BULUNMAKTAYIM. SİZİN YAZMIŞ OLDUĞUNUZ "Ergenler için İnternet Bağımlılığı Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması" MAKALESİNDE ÖLÇEĞİNİZİ UYGULAMAK İSTİYORUM. EĞER İZİN VERİRSENİZ UYGUN ŞEKİLDE ATIFLAYARAK ÖLÇEĞİNİZİ KULLANMAK İSTİYORUM. ÖLÇEĞİN PUANLAMASI İLE İLGİLİ DEĞERLENDİRME AÇIKLAMASINI VE ÖLÇEĞİ BENİMLE PAYLAŞIRSANIZ ÇOK MUTLU OLURUM. ŞİMDİDEN ÇOK TEŞEKKÜR EDER. KOLAYLIKLAR DİLERİM.

Windows için [Posta](#) ile gönderildi

EK-7. VELİ ONAM MEKTUBU

VELİ ONAM MEKTUBU

Tarih:/...../.....

Sayın Veli,

Ufuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Bölümünde yüksek lisans öğrencisi olarak okumaktayım. "12-18 Yaş Bireylerin Sosyal Medya Bağımlılık Düzeylerinin Belirlenmesi" başlıklı tez çalışmasını yapmaktayım ve bu formu yollanma amacım: 12-18 yaş bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeyinin belirlenmesi, çocuk sağlığına olan etkileri araştırılacaktır. Bu çalışma ile Ankara'da ortaokul ve lisede okuyan 12-18 yaş bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeyleri saptanacaktır.

Çalışmada sosyodemografik bilgiler ve sosyal medya bağımlılık ölçeği kullanılacaktır. Anket çalışması tahmini 15-20 dk da yapılması planlanmaktadır. Ses görüntü kaydı ve kişisel veriler toplanmayacaktır. Çalışmanın çocuk üzerinde herhangi bir riski yoktur.

Çalışmaya katılım sonunda herhangi bir maddi talep ne çalışmacılar ne de katılımcılar tarafından olmayacaktır.

Çalışma için herhangi bir kimlik bilgisi istenmeyecektir. Sadece yaşanılan ilçe ve doğum yılı istenecektir ve bu veriler kapalı zarflarda sadece araştırmacı tarafından kullanılıp beş yıl saklandıktan sonra imha edilecektir.

Katılımın gönüllü olduğunun ve arzu edildiği takdirde, herhangi bir yaptırıma maruz kalmadan katılımdan vazgeçme hakkına sahip olduğunuzu vurgular ve çocuğunda kendi gönüllülüğü bizim için büyük önem arz etmektedir.

Çalışmaya yada çocuğunuzun katılımına yönelik daha fazla bilgi için başvurulacak kişi adresi, telefon numarası ve e-posta adresi altta yazmaktadır.

Aydın Avcı,

İmzası:

Yukarıda açıklamasını okuduğum çalışmaya, oğlum/kızım _____'nin katılımına izin veriyorum.

Ebeveynin:

Adı, soyadı:

İmzası:

Tarih:

Çocuğunuzun katılımı ya da haklarının korunmasına yönelik sorularınız varsa ya da çocuğunuz herhangi bir şekilde risk altında olabileceğine, strese maruz kalacağına inanıyorsanız Ufuk Üniversitesi Etik Kuruluna (312) [586 7384](tel:5867384) telefon numarasından ulaşabilirsiniz.

EK-8. BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU

Sayın Katılımcı,

Bu çalışma Ufuk Üniversitesi Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Anabilim Dalı tarafından yürütülen bir araştırmadır. Bu çalışmanın amacı; 12-18 yaş bireylerin sosyal medya bağımlılık düzeylerinin ve internet bağımlılık düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmaktadır.

Bu çalışmaya katılım tamamen gönüllük esasına dayalıdır. Eğer katılmayı kabul ederseniz, sizden konuyla ilgili bazı ölçekleri doldurmanız istenecektir. Lütfen soruları olması gerektiğini düşündüğünüz biçimde değil, sizin düşüncelerinizi tüm gerçekliği ile yansıtacak biçimde cevap veriniz. Samimi ve içtenlikle vereceğiniz cevaplar çalışmanın sağlığı açısından çok önemlidir.

Sizden anket üzerinde belirtilecek hiçbir kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmeyecektir. Cevaplarınız sadece araştırmanın amacına uygun olarak bilimsel açıdan kullanılacak ve gizli tutulacaktır.

Bu çalışmaya katılmayı kabul edebilir, reddedebilirsiniz ayrıca çalışmanın herhangi bir yerinde onayınızı çekme hakkına da sahipsiniz. Ancak formları sonuna kadar ve eksiksiz doldurmanız, bu araştırmanın geçerli olabilmesi için önem taşımaktadır.

Çalışma ile ilgili herhangi bir bilgi almak isterseniz, aşağıdaki elektronik iletişim adresinden ulaşabilirsiniz.

Araştırma Koordinatörü: Ayşe Sevim Ünal

E-posta adresi: ayse.sevim@unlu.edu.tr

Araştırmacı: Aydın Avcı

E- posta adresi: aydin.avci@hotmail.com

Katılımınız ve ayırdığınız vakit için şimdiden teşekkür ederiz.

Katılımcı Beyanı:

Araştırma ile ilgili yukarıdaki bilgiler bana aktarıldı. Bana yapılan tüm açıklamaları ayrıntılarıyla anlamış bulunmaktayım. Verdiğim bilgilerin bilimsel amaçlı yayınlarda kullanılmasını kabul ediyorum. Bu araştırmada 'katılımcı' olarak yer alma kararını aldım.

İsim Soyisim:

İmza:

NOT: Sayın katılımcı, işbu onam formunun bilgilendirme kısmı tarafınızda kalacak olup, isim-soy isim ve imzanızın olduğu alan çalışmaya gönüllü olarak katıldığınızı belgelendirmek amacıyla araştırmacıda kalacaktır. Araştırmacı sayılan amaç dışında hiçbir şekilde isim ve imzanızı başka bir işlemden kullanmayacaktır.

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Aydın AVCI

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi : İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Programı

Yüksek Lisans Öğrenimi : Ufuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Tezli Yüksek Lisans Programı

Ön Lisans : Bilgisayar Programcılığı

Sertifikalar : Acil Bakım Hemşireliği Sertifikası
Yenidoğan Yoğun Bakım Hemşireliği Sertifikası
UMKE Temel Eğitim Katılımcı Belgesi

İş Deneyimi

Stajlar

İnönü Üniversitesi Turgut Özal Tıp Merkezi servis ve yoğun bakımlar(2016-2020).
Ankara Şehir Hastanesi servis ve yoğun bakımlar (2022-2023).

Çalıştığı Kurumlar

Malatya Özel Divan Hastanesi (Eylül 2020-Aralık 2020).
Ankara Mesleki ve Çevresel Hastalıklar Hastanesi (Ocak 2021- Temmuz 2021).
Ankara Şehir Hastanesi (geçici görev: Ocak 2021- Temmuz 2021).
Ankara Mamak Devlet Hastanesi (Temmuz 2021- Devam ediyor).

Bilimsel Faaliyetleri:

Uluslararası Palyatif Bakım Kongresi (4-6 Ekim 2019):

1. Adölesanların İletişim Düzeyleri ve Etkileyen Faktörler: RUKUYE AYLAZ, AYDIN AVCI

2. Bir Üniversite Hastanesinde Çalışan Hemşirelerin Manevi Destek Algıları: HAKİME ASLAN, CANSU GÜNDÜZ, AYDIN AVCI, AYŞE BERKTAŞ

3. Hemşirelerin Ötenazi, Ölüm ve Ölümcül Hastaya İlişkin Tutumları: HAKİME ASLAN, AYDIN AVCI, CANSU GÜNDÜZ

Uluslararası Akdeniz Pediatri Hemşireliği Kongresi (12-15 EKİM 2022):

1. Yenidoğan Yoğun Bakım Ünitelerinde Hemşirelikte Yapay Zeka Kullanımı/ Use Of Artificial Intelligence In Nursing In Newborn Intensive Care Units: AYŞE SEVİM ÜNAL, AYDIN AVCI

2. Çocuk Hemşireliğinde Yapay Zeka/Artificial Intelligence In Pediatric Nursing: AYŞE SEVİM ÜNAL, AYDIN AVCI

3. Epilepsi Tanılı Çocuklarda Hemşirelik Yaklaşımı/Nursing Approach In Children With Epilepsy Diagnosis: AYDIN AVCI, GÜLŞAH ÇALIŞKAN DEMİRCİ

4. Çocuk Hemşireliğinde Palyatif Bakım/ Palliative Care In Pediatric Nursing: AYDIN AVCI, AYŞE SEVİM ÜNAL

Uluslararası Akdeniz ve 3. Uluslararası 8. Ulusal Pediatri Hemşireliği Kongresi (01-03 Haziran 2023):

1. Sağlıklı Adölesanlara Hemşireler Tarafından Yapılan İnternet Temelli Fiziksel Aktivite Programlarının Etkinliği: Sistemik Derleme Ve Meta-Analiz Protokolü/Effectiveness Of Nurse-Led Internet-Based Physical Activity Programs In Healthy Adolescents: Protocol Of A Systematic Review And Meta-Analysis: HANDAN TERZİ, SÜMEYYE ÖZARSLAN, AYDIN AVCI

Uluslararası Katılımlı 12. Ege Pediatri - 8. Ege Pediatri Hemşireliği ve 4. Ege Pediatri-Kuzey Kıbrıs Pediatri Kongresi (13-15 Ekim 2023):

1. Yenidoğan Metabolik ve Endokrin Sistem Taramaları: AYDIN AVCI, AYŞE SEVİM ÜNAL

2. Yenidoğan Hemşirelerinin Yapay Zeka Kullanımına Yönelik Kaygı ve Hazırbulunuşluk Düzeylerinin Değerlendirilmesi: AYDIN AVCI, AYŞE SEVİM ÜNAL

Tarih

: 25.03.2024